

FONS

Tachtig jaar herinneringen

Walter Evenepoel

Een uitgave van Erfgoed Rausa

FONS

Tachtig jaar herinneringen

Walter Evenepoel

Een uitgave van Erfgoed Rausa

Fons, tachtig jaar herinneringen
© Walter Evenepoel
Uitgave van Erfgoed Rausa 2018
D/2018/231201

Informatie:

Titel: Fons, tachtig jaar herinneringen

Auteur: Walter Evenepoel

Redactie: Bart Caulier, Kristien Hemeryckx

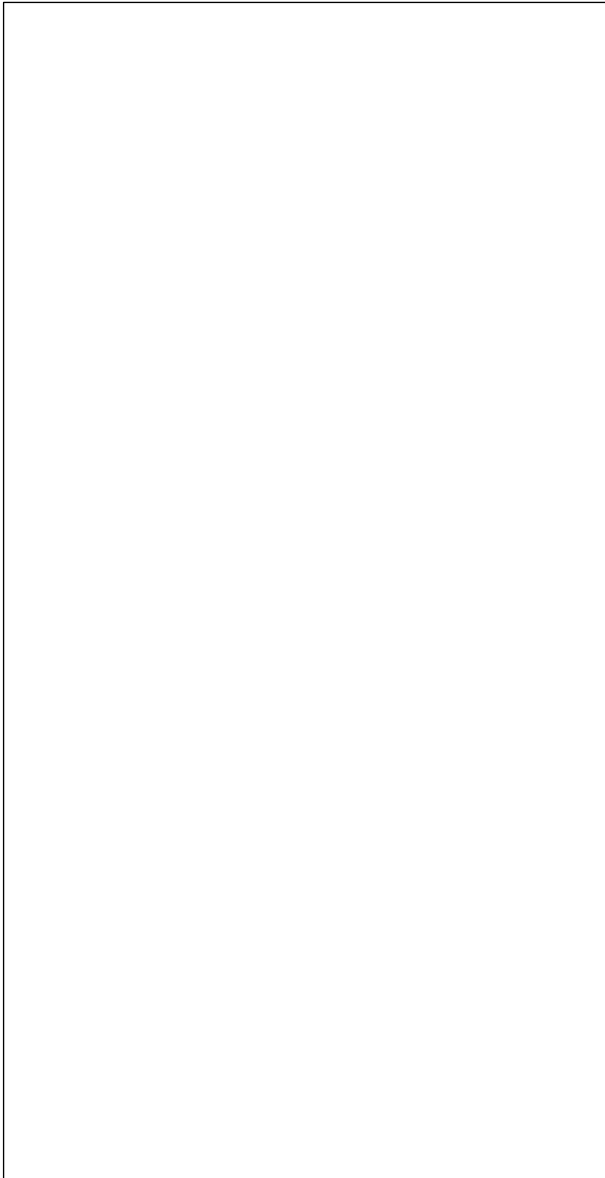
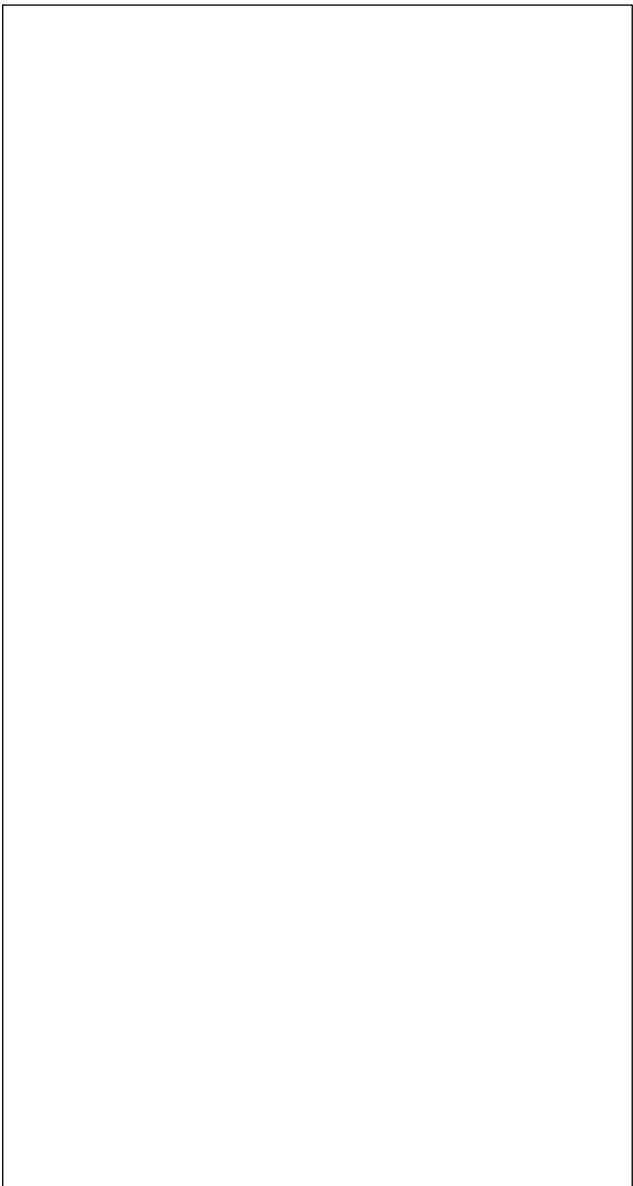
Vormgeving: Walter Evenepoel

Uitgever: Erfgoed Rausa vzw, Varing 40, 1760 Pamel

Beeldmateriaal: foto's uit het archief van A. Straetmans, andere foto's: Walter Evenepoel (of anders vermeld).

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de betrokken auteur.

Woord vooraf

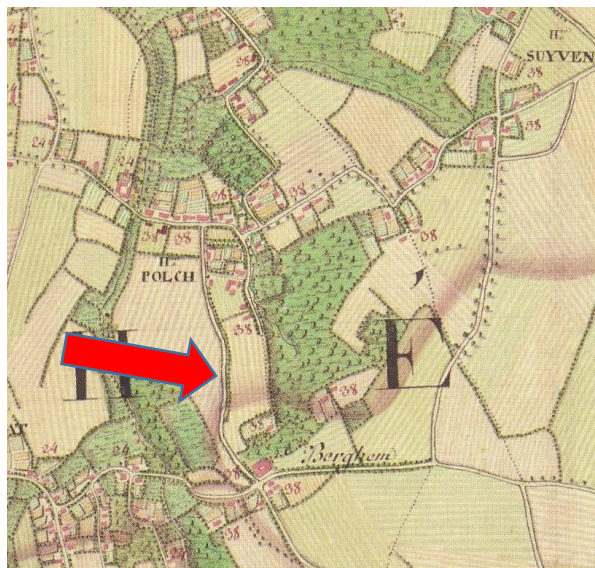
Bladwijzer

	Woord Vooraf	
	Bladwijzer	
	Het dorp in 1939	
	Zo is het leven	
	De coureur	
	De coiffeur	
	Dichter, clown en acrobaat	
	De stunt	
	In beroemd gezelschap	
	Verzen	
	Epiloog	

Het dorp in 1939

Poelk, het biotoop van Fons Straetmans

Net zoals zijn naam, heeft het gehucht Poelk altijd een beetje iets mysterieus gehad. In vertwijfelde pogingen om de wortels van de oude wijk bloot te leggen, zoeken geschiedkundigen vergeefs naar tastbare bewijzen van vermeende hoven en huizen. Wij weten alleen dat Poelk zijn ontstaan dankt aan de aanwezigheid van waterlopen. Dat het stratenpatroon wijst op zeer oude bewoning, is een andere zekerheid. Maar waar precies het

geslacht van 'Poelck' woonde, kon nog niemand achterhalen. Ook een kenner als François De Neef stelt zich de vraag of de Poelkse leenmannen van de Heer van Ledeberg hun doening hadden meer naar Meerbeke toe, of bij de vrije eigendom Ternat? Of was het waar het Oudhof stond? Of op Steenborre of Te Stene? Wie kan nog achterhalen waar Ghila van Poelck verbleef (Necrologium Abdij Ninove), waar Henric van Poelck in 1196 uithing, of nog Lambertus van Poelck, die vermeld werd in 1214? Was Soymanus van Poelck, leenman van Willem II in 1267, een welkome gast op de borch? Hoe raakte Ida van Poulck in het St. Jansgasthuis verzeild? En wat met Willem van Poelck waar in 1260 & 1267 gewag van gemaakt wordt? Hoe verging het Arend van Poelck die we in 1460 tegen het lijf lopen? Als François het niet weet, wij dan zeker ook niet. Op het kaartfragment (linksboven) is wel te zien dat er in 1777 nog geen bebouwing te zien was in het gebied waar in 1939 Fons Straetmans het

Zeer spectaculair is de aangroei van bebouwing de volgende eeuw niet geweest, zeker niet als we die vergelijken met de bouwwoede vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw. Pamel was een rustig, onopvallend dorp dat leefde van de landbouw. De seizoenen gaven het ritme aan, de pastoor declameerde vanop zijn preekstoel hoe de mensen moesten denken en doen en de Doempers en Kasjers (later Mettes) zorgden er om beurten voor dat het gemeentehuis bemand werd. Toen Fons Straetmans geboren werd, had Joseph De Schepper (Metten) al achttien jaar de sjerp omgord, maar vóór hem waren het twee Poelkenaars die zich burgemeester mochten noemen: Frans Tondeurs (Rijstraat) van 1878 tot 1907 en na hem

Mieghem (1907 tot 1921), die zijn statige woning bouwde op een goede steenworp van het geboortehuis van Fons.

De Poelkenaars vormden een hechte gemeenschap. Ze hadden (hebben?) zelfs een heel eigen dialect. Alleen al om het aanwenden van die sappige taalvariant in zijn poëzietjes, verdient Fons Straetmans een taalkundige onderscheiding. Op de volgende bladzijden geven we daarvan zeker enkele voorbeelden.

Onthoud alvast dat de ‘o’-klank (die in het Pamel's steevast als ‘oeë’ wordt uitgesproken: groot wordt groeët, brood wordt broeëd en schoon wordt

1 " \ ' 1 , D 11 ' 6

Groot- greut, brood-breud, schoon-skeun. De bijna onuitspreekbare Pamelse 'ouè' voor de 'ij'-klank (gij-gouè, mouè-mei/mij, ouèr'n-eieren) is veel gemakkelijker in het Poelks uit te spreken: gij- gaa, mei/mij- maa, eieren: aar'n.

Poelkenaars hebben het nooit kunnen aanvaarden dat zij geen eigen kerk hadden (zoals bijvoorbeeld het veel kleinere Ledeberg). Alfons Vanderschueren, de Poelkse poët bij uitstek heeft daar menig vers aan gewijd. Al hadden die van Poelk dan wel hun grot sinds 1865. Deze grot was het hart van een jaarlijks hoogtepunt. Op Ons-Heer-Hemelvaart kwamen van heinde en ver mensen naar de replica van de Lourdesgrot. Processies vertrokken

stoet die aanzwol tot een massa die het pleintje voor de grot nauwelijks kon herbergen. Hemelvaartsdag valt in de tweede helft van mei. Het kan dan al behoorlijk warm zijn en ontelbaar zijn de edities waarop tijdens de plechtige eucharistieviering de weergoden al hun duivels ontbonden en de devote zielen kletsnat de aftocht moesten blazen. Maar nat of droog, die dag was het ook kermis te Poelk, met draai- en zwierekensmolen aan het kruismunt van de steenweg met de Rijstraat en de Kweddenhoek. Alle Poelkse families kregen hun familie op bezoek en het jong volk danste de zolen van zijn schoenen in de cafeetjes van Zoë, den Hazewind, bij Van Snick, Pië Aerts en andere herbergen.

De Vrije Burgers

Maar er werd ook aan cultuur gedaan! De onvolprezen 'Fanfaremaatschappij de Vrije Burgers van Pamel-Poulck' musiceerde op alle grote gelegenheden. Meireken, de vader van Fons Straetmans was gewaardeerd spelend lid van deze fanfare. Hoewel hij geen noten kon lezen, slaagde hij er dankzij zijn perfect gehoor en muzikaal geheugen in om alle partijen vlekkeloos uit zijn bugel te laten weerklinken, zelfs de solopartijen! We zien hem hier helemaal rechts onderaan.

Vlaamsche Strijders

Op een merkwaardig met de hand geschilderd en kalligrafisch geschreven paneel uit 1912, kunnen we opmaken dat er in Poelk op serieus niveau aan

kunst en toneel werd gedaan door 'De Vlaamsche Strijders', onder voorzitterschap van René Tondeurs, zoon van de burgemeester.

Mocht je, vóór het lezen van dit betoog, twijfels hebben gehad over de voornaamheid van Poelk en zijn bewoners, dan hopen wij deze misvatting voor altijd uit de wereld te hebben geholpen.

Wij mochten van Godelieve De Coen dit bijzonder document van 100 x 70cm

Zo is het leven

DE KINDERJAREN

Poelk, 1 januari 1939

Terwijl de mensen zich vanuit Tomberg en Tezuivene in dikke jassen door de grauwe zondagse morgen naar de kerk begaven om er de nieuwjaarspreek van pastoor Janssens te aanhoren, zat Paul Henri Spaak zich in Brussel in het zweet te werken om zijn wankelende regering overeind te houden.

Terwijl in Poelk de kinderen hun centjes telden die ze de dag voordien hadden rond gehaald bij het Koesjdieël roepen, en 's namiddags bibberend en stamelend hun hun nieuwjaarsbrief voorlazen voor peter en meter, klonk in het nederige huisje aan de Poelkeveldstraat voor het eerst het stemmetje van een kersverse Poelkenaar. Of het zoontje van Marie en Meireken zijn eerste schreeuwjes in rijm heeft gekrijst, werd niet genoteerd. Secretaris Jan De Beenhouwer schreef de dag nadien wel plechtig in het bevolkingsregister: geboren te Pamel op 1 januari 1939, Alfons Straetmans, zoon van

Henri (zes jaar) en Marcel (drie jaar) kregen er een speelmakker bij.

Wij weten ook niet of vader en moeder zich op die dag bezorgd hebben afgevraagd welke toekomst hun kroost te wachten stond. In Spanje woedde immers een ongenadige burgeroorlog, in Duitsland braakte Hitler zijn haatboodschappen en vanuit Italië klonk het venijnig gestamp van legerlaarzen.

In het nieuwjaarsnummer van het Iepers weekblad 'De Halle' stond op 1 januari 1939

Misschien had Meireken niet echt de gewoonte er kranten op na te slaan of zich te mengen in discussies over politiek. Hij ging er allicht van uit dat alles wel zou overwaaien, dat het daar op hun heuvel in de buurt van het hof te Berchem voor hun familie zou blijven zoals het er al vele generaties lang verliep. Dat het daar al generaties goed toeven was, leren we bij Gerard Van Herreweghen. Deze erudiete vorser heeft het zijn opvolgers heemkundigen wel bijzonder gemakkelijk gemaakt. Het is onwaarschijnlijk hoeveel stambomen hij is ingeklommen en hoe rijk de oogst is.

Stamboom Straetmans

In het geval van de familie Straetmans klonk Gerard wel zeer hoog in de kruin: de verste voorvader van Fons was ene Petrus Straetmans, geboren in 1600 en dus tijdgenoot van Lodewijk XIV. Maar anders dan deze Franse massamoordenaar, die zijn leven lang onze gewesten zou terroriseren terwijl hij schranste en zoop tot zijn darmen verrotten, heeft onze Petrus op de Pamelse molen het meel geleverd voor

Wij dalen even af, tak per tak. Onze aartsvader Petrus Straetmans was gehuwd met een Pamelse: Joanne De Bont. Hun oudste zoon heette ook Petrus (1627-1698) die trouwde met Jacquemijne Schandevijl. Hun oudste zoon (alweer volgens de traditie) heette opnieuw Petrus en we vinden hem op de Hoogstraat (1663-1745, gehuwd met Catharina de Troyer). Hij heeft het nog net meegemaakt dat op de Lombeekse molen een vreselijke moordpartij plaats vond. Hun zoon, Jan Straetmans woonde op Ledeberg (1708-1741 echtgenoot van Joanna Cobbaert).

De oudste zoon van Jan, Petrus (1733-1792) stapte in het huwelijksbootje met Petronilla Minner, staat geboekstaafd als meisenier en maakt de inval van de Fransen mee. Wanneer hij op Ledeberg voor het laatst zijn hoofd neerlegt, loopt het hier vol ‘sansculotten’.

Hun zoon zal de familie de toenaam ‘van Stjaunes’ bezorgen: Sebastiaan Straetmans (1767 -1842). Hij zal niet alleen vier nationaliteiten hebben gehad (Oostenrijker, Fransman, Hollander en Belg), maar ook twee maal huwen (1ste Maria-Petronilla Stevens en 2de Maria-

Frans Straetmans (1798-1861), de zoon van Sebastiaan huwt Anna-Catharina Kestens. Hij zet vanuit de Kwinkeleer het geslacht verder, maar met hun oudste zoon komen we definitief op Poelkeveld terecht: Jan (1828- 1886) is twee jaar wanneer de ‘Stomme van Portici’ een einde maakt aan het Koninkrijk der Nederlanden en de nieuwe staat België ‘per ongeluk’ tot stand komt. Jan Straetmans is ook een tijdgenoot van de Dikke van Pamel. Hij trouwde met Maria-Josepha van den Houwe. Hun zoon Henri (1859 - 1929) werd met Adelia De Vidts in echt verbonden. Het koppel blijft in de stanzate en beleeft vandaaruit de Eerste Wereldoorlog. Rie (zoals men in Pamel iedereen noemt die ‘Henri’ heet) moet een inventieve kerel zijn geweest, hij ontwierp en construeerde zelf een houten rapenmolen.

Meireken en Marieken

Zo komen we terecht bij de ouders van ‘onze Fons’. Op een herfstige 18de november van 1901 mag pastoor Van Eyndhoven in de bouwvallige kerk aan de Dender Omer Straetmans in het

Als Meireken (want zo zal hij door het leven gaan) twaalf jaar is, heeft hij misschien wel de Ulanen met hun pinhelmen door de Poelkse straten zien marcheren.

*Meireken als bugelspeler bij fanfare
‘de Vrije Burgers’ van Poelk*

Hij kijkt goed uit zijn doppen vóór hij zich op vrijersvoeten begeeft, want hij is al goed dertig wanneer hij op Kattem de ideale vindt: Maria (Marieke) Matthijs. Zij is vijf jaar jonger dan haar man. Ze was de dochter van 'Wannes Moen, den oeljenboer' (kolenhandelaar). Meireken zal later tegen zijn zonen zeggen dat hij hun moeder gekozen heeft omdat ze zo hard kon werken en dat kwam volgens hem omdat ze zulke grote handen had en omdat ze zo schoon kon lachen tijdens het labeur op het land. Marieke volgde haar Omer naar Poelkeveld.

Maria (Marieke) Matthijs

Met het gezin van Omer en Marie eindigt de geschiedenis van het huisje aan de Poelkeveldstraat: de oudste zoon, Henri, zal zijn bruid (Anna van den Borre) volgen naar haar geboortedorp Liedekerke, Marcel (°1935) vestigt zich met zijn echtgenote Helena van den Spiegel in Strijtem en Fons en zijn vrouw Huberta Brouwers, bouwen hun huis aan de J. De Schepperlaan.

De broers

Rie, de oudste broer werd geboren in 1933. Hij werkte vanaf zijn veertien jaar in 't schoenfabriekje (De Proost) op een goede steenworp van huis. Hij werd een zeer bekwaam vakman. Aan zijn Liedekerkse woning bouwde hij een kleine schoenmakerij, waarin hij 'na de uren' misschien nog meer verdiende dan wat hij kreeg als wedde bij De Proost. Rie was ook heel fier op zijn prachtige siertuin met vogelkooien en visvijvertjes. Hij overleed op 77-jarige leeftijd (2010).

*Henri, zijn echtgenote ... en dochtertje ...
Moeder Marieke en Fons*

Aan broer Marcel is volgens Fons een groot wielertalent verloren gegaan. Terwijl iedereen zag dat de jonge kerel aanleg had, bleef men thuis onvermurwbaar: een coureur, dat is te gevaarlijk en het kost te veel geld.

Hier foto van Marcel

Toen Marcel dan trouwde en eindelijk zijn grote passie kon beoefenen, was hij te oud om nog een echte carrière te beginnen. Maar hij ging wel koersen in de zogenaamde 'nevenbonden' en daar won hij ongeveer alles wat er te winnen was. In Oostenrijk werd hij zelfs wereldkampioen in zijn categorie.

Maar we gingen het hebben over de kinderjaren van de kleine Fons. Even terugspoelen dus naar 1939 bij Omer en Marie in de Poelkeveldstraat.

Vader Omer was (net als Fons) ook de jongste van het gezin. Het was logisch dat hij zijn oudere broer Alfons vroeg om dooppeter te zijn van zijn derde spruit. Die stond erop dat de nieuwe Straetmans ook Alfons zou heten. Wat geschiedde. Alhoewel, die 'Al' wordt enkel bij officiële gelegenheden aangewend, iedereen spreekt van Fons, of Fong, of (meestal) Fongsken van Meireken.

Vader Omer was een keuterboerke met 4 koeien. Geld om een paard te kopen was er niet. In die tijd was een boer met een paard al een goede burger, en een met twee paarden, dat was al een dikke boer. Meireken bewerkte zijn veld dus noodgedwongen met de koeien. Fons beschrijft hoe zo'n koebeest in de voor-

middag werd ingespannen om een kar mest naar het veld in de buurt van de Lombeekse molen te voeren. Het gebeurde regelmatig dat die rit over de Hertboom ook in de namiddag nog eens werd overgedaan.

Rond het huis kweekten ze aardbeien en hadden ze een boomgaard met appels en peren. Van het stuk grond dat ze bewerkten in de buurt van de molen, herinnert Fons zich dat zij het koren nog maaiden met de piek zoals in de tijd van Bruegel en hij ziet nog hoe zijn moeder onvermoeibaar de oogst in mooie oppers bond. Wanneer Fons het heeft over zijn moeder, is dat altijd met bewondering en heimwee. “*Werken dat dat menske kon en altijd met de glimlach, nooit aan zichzelf eens denken...*” . Naast de zondagse kerkgang en af en toe een babbel met ‘Charlot van Marieken Barak’ was de enige ontspanning die zij zich gunde een uitstap naar haar familie op Kattem. Dat was telkens een hele onderneming. Alles moest te voet gebeuren. Marie heeft nooit een fiets gehad. Dus ook de lange tocht over de Hertboomstraat, zo door Ledeberg op naar Kattem. Ze heeft haar Fons-ke menig kilometer op de arm moeten nemen.

Een vertederend beeld: de eerste foto van Fons, een buurmeisje koestert het kleine ventje op de lenteweide vóór de boerderij. Op de achtergrond slaat een lammetje het tafereel gade.

Naar school

Het jaar '39 verliep zonder dat Fons besef had van wat er gebeurde. Hij lag in zijn wiegje toen Franco met zijn fascisten de Spaanse burgeroorlog won. Dat Sylveer Maes zijn tweede Ronde van Frankrijk won heeft Fons jaren later vernomen en dat Hitler in september Polen binnenviel en zo de Tweede Wereldoorlog deed losbarsten is hem ook ontgaan. Hij kon zijn eerste stapjes zetten toen 'den Duits' op 10 mei '40 de Belgische grens overstak. Hij zal onwetend zijn pappeke hebben

Als gevolg van de rantsoenering met kleding- en voedingsbonnen zal het er bij de familie Straetmans waarschijnlijk nog wat soberder aan toe zijn gegaan dan voordien. Toch heeft Fons aan zijn prille kinderjaren alleen maar mooie herinneringen bewaard.

Wanneer de eerste oorlogsprikelen achter de rug waren en de mensen wat gewoon werden aan de Duitse bezetting, hernam het gewone leven min of meer. Fonske trok dus zoals alle kleuters ook naar het Poelkse wijkschooltje. Het werd gebouwd in 1924, maar het mooie bakstenen gebouw heeft het geen eeuw uitgezongen, begin deze eeuw ging het tegen de vlakte. Voor Fons hangen er wel mooie herinneringen aan vast...

Het verdwenen Poelkse schooltje

“Van de oorlog herinner ik me slechts vaagweg enkele beelden. Wat me zeker is bijgebleven is de bevrijding. Hoe de colonnes met Engelse soldaten over de steenweg reden en hoe die met gulle hand blikjes chocolade uitdeelden en blikjes met sardienen en cornedbeef. Gesmuld dat we toen hebben!

Toen ik naar de kleuterschool ging, kwamen we onder de hoede van juffrouw Justine Geeroms. Zij had een lange paardenstaart die ze zedig tot een ‘toep’ op haar hoofd had gevlochten. De vensterramen waren voorzien van zonneblinden, ‘een stour’ noemde men dat toen. Die werd bediend met twee touwtjes waaraan een kwast hing. In het Pamels noemen ze zoiets ‘een flosj’. En die flosj, zo vonden wij, geleek sterk op de paardenstaart van juffrouw Justine. Op een keer hadden we een tekening gemaakt. Zorgzaam zoals het hoort, kwam de juf naar mijn prestatie kijken

zich over mijn tekening bukte, kwam de paardenstaart los en viel pardoes op mijn tekening. Plots floepte het er bij mij uit: “Iffra, aë stour valt af”.

In die jaren zou je voor minder een klets hebben gekregen, maar ze vond het zo gevat dat ze er zelf hartelijk moest om lachen, waarop de kinderen van de klas ook durfden lachen. Ik ben me dat blijven herinneren als de eerste uitspraak van mij waarop algemeen gelach ontstond. En jaren nadien, toen dokter Roosens ingehaald werd als burgemeester (1959), stond ik toevallig op Ledeberg naar de stoet te kijken, vóór het huis van Maurice van Zjevis. Maurice was getrouwd met Blondine, de zus van Justine (zij waren van ’t Zougskén). Mijn oude kleuterjuf herkende me meteen en zei: “Weet ge nog Fonsken van die keer toen mijne stour afviel?”.

Hoe lang zoiets simpel kan meergan ”

Je ziet Fons terugblikken naar zijn kinderjaren en naar de kapoenenstreken die ze uithaalden. Speelgoed hadden ze niet, maar het stukje Poelk over de steenweg was een echt paradijs. Ze konden visjes vangen in de Omloopbeek, rollen in de kuilen van Berchembos en klimmen op de grot. Als niemand het zag tenminste, want dat was niet minder dan heiligschennis. Maar de zanderige heuvel achter de grot was ook een ideale speelplek. Op een keer hadden ze tussen de wortels van de dikke beukenboom munitie gevonden die soldaten daar vroeger hadden verstoppt. Ze waren zich van geen kwaad bewust en hebben ermee gespeeld zonder te beseffen welk gevaar ze liepen. Gelukkig is er nooit iets gebeurd. Ook niet toen ze gingen schommelen op het wrak van een auto die in het veld verderop door de Engelsen was achter gelaten.

“En waële mo roesj’n op da sjasie”...
mijmert Fons.

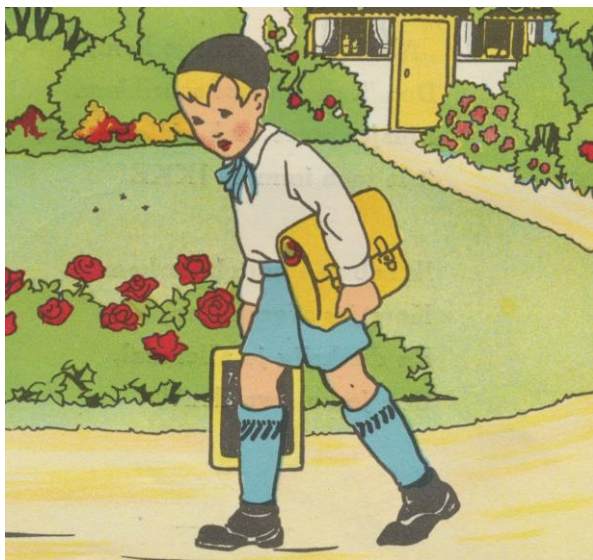
Hij vertelt hoe ze voor enkele centen snoep gingen kopen bij Bokates en hoe ze hun eerste frietjes hebben gegeten bij Sjalot Caluwé. Dat was een dame uit de buurt die uit Ninove kwam en wat stadse manieren had. Maar ze moet wel een

want ze trakteerde hen op echte puntzakjes met frieten, een ware sensatie voor de kereltjes.

Meer dan hem lief was, moest er echter ook naar school worden gegaan. Al dat cijferen kon hem niet boeien. Wanneer hij dromerig door de hoge vensters keek en de vogeltjes vrij en vrolijk door de lucht zag dartelen, namen ze vaak zijn gedachten mee op hun vleugels en was hij het liefst van al met hen weggevlogen, ver weg van de tafels van vermenigvuldiging.

Maar de schoolplicht riep dus. De eerste graad zat hij bij juffrouw Bertine. ‘Van de Langen uit de Mol’ zegden de mensen. Zij hadden die naam geërfd van hun vader, een reus van een vent. Jozef De Boitselier, was smid in de Kerkhofstraat en was afkomstig van de herberg ‘In de Mol’ op de Kwinkeleer. Ondanks haar struis voorkomen was juffrouw Bertine een zachtaardige en bezorgde onderwijzeres.

“Daar ben ik wel iets straffer mee tegengekomen. Op een keer had ik een eekhoortje te pakken gekregen. Waar ik dat beestje heb gevonden, weet ik begot niet meer, maar ik had het toch de klas binnen gesmokkeld.

Ik had het altijd goed vast gehouden, maar toen ik eens moest krabben wist het weg te glippen. En dat begon te springen, te springen! Het stootte weg onder het bureau van juffrouw Bertine. Deed dat gehuil het eekhoortje zo schrikken, ik weet het niet, maar het zocht bescherming onder de rokken van de juffrouw die de hysterie nabij was. Ik trachtte haar te kalmeren door te zeggen:

“Iffra, ge moetj nie panikeer’n, as da bisjt’n gin note venjd, zal der ’t wel vanonder kommen”.

Alle kinderen proesten het uit van het lachen, maar ik moest wel in de hoek gaan staan”.

In de tweede graad kwam Fons onder de hoede van meester Rikus Van Vaerenbergh. De pedagogische methodieken uit die tijd verschillen enigszins van de actuele. Waar vandaag allerlei geleidelijke remediërende acties worden aanbevolen, maakte de modale onderwijzer gebruik van dynamische technieken die hun efficiëntie al eeuwen hadden bewezen, zoals daar zijn (stijgend naar gelang van de ernst van het vergrijp) aan oren draaien, met de knieën op een regel gaan zitten (de armen ten hemel gespreid), het aanbieden van de hand om er vervolgens met diezelfde regel een fikse dreun op de knokkels te geven en het uithalen met de voet, richting zitvlak van de delinquente schoolplichtige.

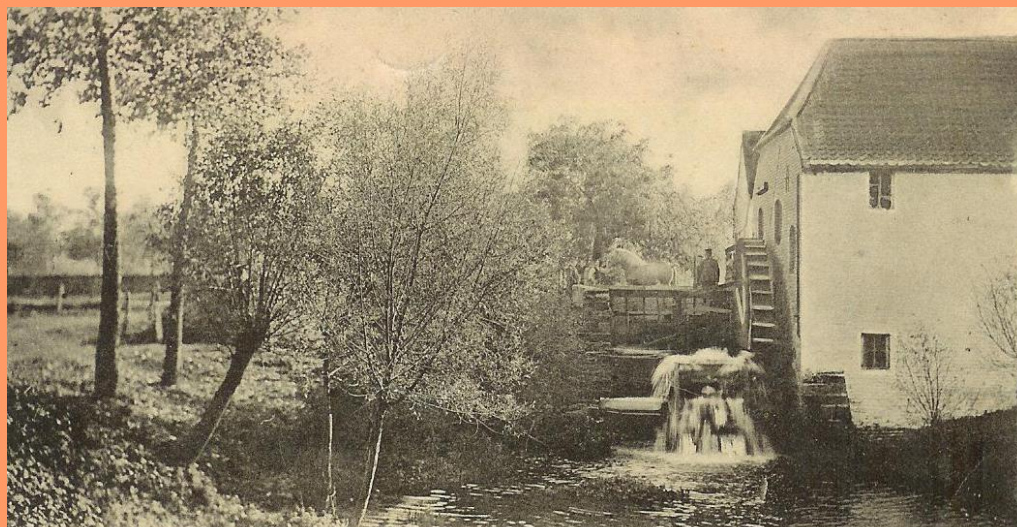
Niet dat de eerder genoemde leerkracht zich hier dagelijks van bediende, want hij had ook wel zijn goede dagen. Onlangs ontmoette ik de weduwe van Karel De Moor, een klasgenoot van Fons die vertelde met hoeveel respect haar man zaliger over zijn meester sprak. Deze knappe kerel werd ingenieur en verklaarde dat hij in zijn hele carrière nooit een leraar had, van wie hij zoveel had geleerd!

Fons zelf vertelde ons dat hij nog goed wist wie de twee knapste leerlingen uit zijn klas waren: Fred Maesfranckx de zoon van schrijnwerker Alberick en... Karel De Moor de zoon van de beenhouwer, Hector. 'Van Prosser', zegden ze in Poelk.

“Als meester Rikus in ‘zijne goeie’ was, dan sprak hij op zomerse dagen met ons af om ’s middags niet naar de school te komen, maar te verzamelen aan Tier Marisj. Vandaar stapten we dan langs de baantjes naar de Molenbeek. Aan het hof te Wolfput, langs de kant waar het rad van de oude watermolen had gestaan, vormde zich een brede waterpartij die voor ons een ideale

Tijdens de grote vakantie had ik met mijn kameraad Etienne De Saeger al wat leren pladderen en wij wilden graag tonen wat een zwemkampioenen we wel waren. We sprongen onbevreesd in de beek en spartelden, meer dan we zwommen. Maar we bleven boven en we raakten probleemloos aan de overkant. Toen riep Frits van Zjerie vanop de andere oever: “Fong lotj a nekke zakken ve te zien oe diep da’t tes”. En ik liet me overmoedig zakken, maar had niet verwacht dat het op die plaats zo diep was.

Ik bleef maar zakken en ik had geen macht meer om me weer naar boven te hijsen.”

De beek aan het hof te Wolfput, op de grens met Meerbeke, tot midden vorige eeuw een zwemparadijs voor de jongeren uit de buurt

Die dag heeft Meester Rikus bewezen dat hij echt wel uit het goede schoolmeestershout gesneden was. De man moet ongetwijfeld zijn discipelen heel aandachtig in het oog hebben gehouden en meteen de ernst van de situatie hebben ingezien. Zonder tijd te nemen om zijn keurige pak uit te trekken sprong hij het water in, dook de kleine Straetmans achterna en haalde hem uit de beek. Fonske besepte proestend en hijgend dat hij aan de verdrinkingsdood was ontsnapt en dat meester Rikus eigenlijk een held was.

Catechismus

Net zoals alle kinderen moest Fons ook naar de Catechismus van Volharding om tegen zijn twaalfde klaar gestoomd te zijn voor de Plechtige Communie. Ook hierover is er nog een herinnering blijven hangen.

Een van de medecatechisten was Marie-Noël Tondeurs, de kleindochter van de vroegere burgemeester. Zij woonde in de mooie Villa Vogelzang, in Pamel beter gekend als 't huis van 'Madam Frit'. De moeder van Marie-Noël was een West-Vlaamse.

Ze hadden een grote boomgaard waar in de zomer de jongelui nogal eens wat kersen en pruimen durfden te 'pikken'. De dame kwam dan boos de straat opgestoven en riep de schavuiten toe: *"Ge moe gulder van min frut bluvven"*. Maar welke Pamelse jongeling begrijpt nu wat 'frut' is? Overigens bestaat de 'u' niet in ons dialect en dus werd 'frut' algauw 'frit'. Met hun zakken vol gestolen fruit, riepen de sloebbers de geplaagde vrouw dan ook nog tergend na van "Madam Frit ..." en nog enkele schunnige rijmwoorden die we in dit deftig proza niet zullen herhalen.

Maar we waren dus bij de catechismus van dochter Marie-Noël gebleven. Daags voor de grote dag van het plechtig sacrament moesten alle meisjes en jongens nog te biechten gaan.

Het toeval wou dat Fons langs de ene zijde van de biechtstoel zijn beurt afwachtte, beschut dor het donkergroene gordijntje, terwijl aan de andere kant Marie-Noël aan haar schuldbelijdenis was begonnen. De brave meid zal heel diep nagedacht hebben over wat ze in 's hemelsnaam aan kwaad had verricht dat de moeite waard was om aan de biechtvader te vertellen. Na enig getalm hoorde Fons haar duidelijk bekennen: “Eerwaarde Vader, ik heb het hek van de tuin niet goed dicht gedaan en alle eenden zijn de straat opgelopen zodat mijn moeder heel erg boos is geworden”. Wij vermoeden dat pastoor Geeraerts haar deze misstap niet al te zwaar zal hebben aangerekend en dat zij met een penitentie van een ‘vedrons’ wel de absolutie zal hebben gekregen. Wat Fons even later vertelde om zijn ziel te zuiveren, dat heeft hij ons niet verteld. Marie-Noël werd later een knappe studente. Als germaniste werd ze tijdens een stage in Aken door Cupido’s pijl doorboord. Zij huwde haar Duitse vriend (die later professor werd) en woont sindsdien in Beieren. Maar regelmatig keren ze nog eens terug naar de geboortestreek en op één van die

klasgenoot Fons tegen. Toen die haar vertelde dat hij haar biecht had gehoord en het nog woord voor woord kon navertellen, hebben ze er nog eens hartelijk om gelachen.

In het schooltje van Poelk kon men maar tot het vijfde studiejaar terecht. Fons moest dus nog enkele jaren naar de school in het centrum van Pamel. Daar deed meester Leemans zijn best om de jongens die over enkele jaren de fabriek of de bouwwerf zouden bevolken, toch nog wat parate kennis mee te geven.

De eerste fiets

“Ik was intussen ook zot geworden van fietsen. Mijn kozijn was beroepsrenner en in mijn dromen zag ik mezelf ook al meerijden in de Ronde van Frankrijk. Maar we hadden geen geld om een fiets te kopen. We waren dus verplicht om met stukken en brokken zelf iets in mekaar te knutselen. Gelukkig mocht ik samen met mijn kameraad Remy Van den Houwe bij Fong Kounepenne (een fruithandelaar uit de buurt), tijdens de appeloogst het afgefallen fruit

Met dit karwei verdiende ik mijn eerste centen. Die boomgaard lag net achter de grot en dat liep daar ook vol kippen. Op een keer hebben Remy en ik zo'n kip gepakt. Ik stak ze onder mijn frak en wij trokken er mee naar Meerbeke bij de poelier. We waren onderweg wel wat nerveus en toen Gerard Beeckman ons passeerde zei Remy om Gerard zijn aandacht af te leiden:

“t es ie ie smallekes è Gerard”. Daarmee had die mij niet in het oog gehouden en stelde hij geen moeilijke vragen over onze vracht. We geraakten met ons kicken bij de poelier en daar kregen we ieder tien frank. Met die centen trokken we bij Albert Wauters (aan Taafke Langenouk) die verkocht fietsen. Daar hebben we dan na lang kiezen, wikken en wegen, een rolletje plaklint gekocht om aan onze ‘gidong’ te doen. Ik weet niet meer of ik dat nadien ben gaan biechten...

Zoals dat toen overal het geval was, werden de jonge kerels ingeschakeld voor allerlei karweien in huis of op de boerderij, maar af en toe kwamen ze daar in hun hoekje van Poelk geregeld samen om kattenkwaad uit te richten en stoer te doen tegenover mekaar.

Met de vriendjes uit de buurt sprintten wij al eens ‘om ter snelst aan ’t hof te Berchem’. Het was weer onze vriend, Fong de fruitmarsjang, die voor enige financiële vergoeding zorgde. Hij organiseerde voor ons de Ronde van Toem-bergen! Samen met Remi en Cyriel Van den Houwe en nog enkele anderen, stoven wij langs het parcours dat Fong voor ons had uitgestippeld: de Poelkeveld op, verder langs de molen van Lombeek, dan afslaan naar Den Haas en langs Berchembos terug naar Poelk. Drie ronden met venijnige klimmetjes, snikheet en met het stof van de mulle zandwegjes in ons gezicht, het was precies echt. En daar voelde ik wel dat ik beter was dan mijn kameraden want ik won dat keer op keer. Het waren mijn eerste overwinningen en Fong deelde de prijzen uit: twintig frank, asltublieft, dat was al iets in die tijd”.

De coureur

Verboden droom

Het fietsen zat blijkbaar in de familie. Jean Laroy, een kozijn van Fons was beroepsrenner. Fons keek enorm op naar die man. Ook Marcel, de oudere broer van Fons was helemaal in de ban van de fiets. Wanneer die thuis begon over zijn ambitie om wielrenner te worden, werd het meteen duidelijk dat er geen sprake kon van zijn. Kleine Fons wist meteen dat ook hij er niet mee moest afkomen. Maar hij was een doorbijtertje! Met afgeschreven materiaal dat hij kreeg van zijn kozijn en met stukken van het voddenkot van Ninove begon hij zijn eigen fiets te assembleren. Zonder dat men thuis van iets wist, deed hij al eens mee met een wedstrijd voor nieuwelingen.

Ik ben begonnen met fietsen toen ik 14-15 jaar was. Mijn eerste koers reed ik in Kokejane (Herne), samen met Remi Van Den Houwe. Ik had de dag voordien al mijn gerief (okkaziemateriaal) moeten verbergen.

Er waren in de buurt wel mensen die in hem geloofden: Edgard Adriaens en Jef Deniels, twee deftige Poelkenaars, richt-

ten een supportersclub voor hem op in het café van Pië Aerts. Deze herberg aan de Ninoofsesteenweg, heette ook 'in den Haas'. Waardin Victorine stond er achter een prachtige gebeeldhouwde toog.

Jef en Edgard kochten toen een fiets bij Jan Moreels, die zijn fietswinkel wat verder op de steenweg had. Intussen was ook Jef Van Neleken bij de club gekomen en die zorgde voor het vervoer.

“Ik zal het nooit vergeten hoe we met de auto van Jef, met Edgard en Jef naar de wedstrijd Brussel-Zepperen reden (dat was ‘een klassieker’ die overigens nog altijd bestaat). Zepperen is een dorpje, dicht bij Sint-Truiden, een heel eind van hier dus. Ik zat daar wel mee vooraan, maar het liep uit op een massasprint waarbij er vooraan iemand viel en wij er allemaal bovenop. Ik was nogal ‘geskalodderd’ zodat ik bijna niet naar huis durfde komen. De fiets kapot, kleren gescheurd, builen en blutsen... het heeft er gezwaaid!”

Intussen was de schooltijd voorbij

Fons wordt coureur

“Ondanks het debacle van Brussel-Zepperen, bleef ik een beetje in het geheim verder koersen. Op de duur merkte mijn vader dat hij dat toch niet kon tegenhouden en toen hij zag dat ik goed meekon, ging hij al eens mee naar een koers. Hij was er ook bij toen ik mijn eerste koers won bij de beginnelingen. Toen is hij naar mij gekomen en heeft me vastgepakt zoals hij nooit eerder had gedaan. In die jaren kwamen Wanjen en Frans, twee broers uit Impegem, bij ons brood leveren. Omdat wij ongeveer in het midden van hun ‘toernee’ woonden, kwamen die bij ons thuis hun boterham opeten. Dat werden mijn trouwe supporters. Die zouden me later een hele tijd met hun camionette naar de wedstrijden voeren”.

In 1955 werd het dan echt serieus. Fons was zestien en al vanaf het begin werd duidelijk dat hij met de betere meekon. Het zat eraan te komen dat hij een of andere dag met de ‘palm’ naar huis zou komen. Hoe het in het voorjaar van ’55 in Appelterre zover is gekomen, laten we Fons zelf vertellen op zijn heel eigen manier.

“Het was die dag echt ‘zabberweer’. Heel de tijd had het geregend en de groep was fel uitgedund. Niet ver van de aankomst waren wij met vijf man voorop geraakt. Daar waren rappe gasten bij en ik ga mezelf geen schijn van kans in de sprint. Maar door de nattigheid lag de baan aan de aankomst er glad bij. Die mannen zijn zo geweldig beginnen sprinten dat er een paar onderuit gingen en de anderen twee vlogen er bovenop. Ik ben voorzichtig langs gereden en bolde als winnaar over de streep. De eerste overwinning was binnen!”

28 augustus 1955, eerste bloemen!

Fons herinnert zich dat hij dat jaar ook in Mazenzele nog eens de hand in de hoogte mocht steken.

“Op 28 augustus 1955, de dag waarop toen Stan Ockers in Frascati (Italië) wereldkampioen is geworden, toen heb ik in Mazenzele een van mijn eerste koersen gewonnen. We zijn in de regen vertrokken en in de regen aangekomen. Voor mij blijft dat een bijzonder aandenken”.

Fons was zestien en hij voelde dat hij vaak mee kon met de besten. Regelmatig bolde hij als eerste over de streep. Nochtans moest hij zorgen dat hij elke werkdag trouw op zijn werk verscheen. Daarom reed hij naar zijn werk met de fiets, 's avonds maakte hij dan een grote omweg langs Halle en diep in het Pajottenland om naar huis terug te keren.

Zoals elke jonge man moest Fons ook 'het vaderland gaan dienen'. Een jaar legerdienst dus. Voor veel jongens was dat een verloren jaar, ergens ver in een Duitse kazerne twaalf maanden liggen verkommeren. Fons had horen vertellen dat er in Ninove iemand was die er zou kunnen voor zorgen dat hij in België zou kunnen blijven. Hij ging dus eens polsen bij die man, de uitbater van de zaal 'Makaboenka'. Die regelde inderdaad dat Fons werd ingedeeld bij de luchtmacht.

Belgisch kampioen

"Ik kreeg eerst mijn opleiding in Turnhout en dan ben ik vandaar op voorspraak naar Nijvel mogen komen. Van Nijvel ging het naar Gavere waar ik in het kasteel van de luchtmacht (Renier) een job kreeg in de mess van de onderofficieren. Ik had daar 'een schoon leven'. Ik kon er ook deelnemen aan het Belgisch Kampioenschap wielrennen van de Luchtmacht. Het was een behoorlijk zware wedstrijd op een selectief parcours in het Waalse Chièvres. Naar het einde van de wedstrijd raakte ik alleen op kop. Hoe ik

maar toch hebben ze me niet meer kunnen pakken .

Zo werd ik daar Belgisch kampioen bij de militairen.

Het was een hele plechtigheid, daar op het vliegveld in Chièvres! Ik herinner me nog goed hoe de generaal me de bloemen overhandigde te midden van al die officieren. Dit was ongetwijfeld het hoogtepunt van mijn wielercarrière!

Straetmans gagne le Championnat de la F.Aé

A Chièvres, le championnat de la Force Aérienne est revenu méritoirement à Straetmans, qui fut un animateur hors ligne. Quarante-sept concurrents, avaient pris le départ et de suite la course fut lancée grâce à une prime offerte par le prince Antoine de Ligne.

Le peloton se scinda en plusieurs groupes. Straetmans mit plusieurs fois le nez à la fenêtre et au km. 65, il provoqua une échappée en compagnie de Lemmens et Sweek. Non content de l'allure de ce trio, Straetmans partit seul de l'avant, mais se fit rejoindre par Debouvere qu'il battit néanmoins au sprint.

Yvon BRICHAUT.

LES ARRIVEES

1. ALPHONSE STRAETMANS, les 115 km. en 2 h. 51 min.; 2. Debouvere; 3. Langele, à 15 sec.; 4. Van Schielle, à 30 sec.; 5. Lemmens; 6. Deconinck; 7. Esprit; 8. Wijngaerde; 9. Scheore; 10. Sweek; 11. Verbinen; 12. Decoster; 13. Caron; 14. Vanderbist, à 3 min; 15. Willy Desmet; 16. Lambert.

Ik heb in goed vijf jaar zo'n 25 wedstrijden gewonnen. Het was heel prettig als dat in de buurt gebeurde, zoals die keer op 1 mei, vóór de 'cinema Vooruit' in Ninove. Ik had de smaak te pakken

De macht van het noodlot

Toen ik koerste had ik werkte ik op 't Scheut. Daar fietste ik elke dag met mijn fiets naartoe, een goede training. Op een keer in het jaar 1960 kwam ik aan de verkeerslichten van Dilbeek gefietst. Daar stond altijd een lange rij auto's geparkeerd. Net op het moment dat ik daar langsheen fietste, zwaaide een mens uit Moosel zonder kijken zijn portier open. Ik vloog er met volle geweld tegenaan. Tijdens mijn val gebeurde er een klein mirakel. Ik stortte languit op de straat op een ogenblik dat daar de ene auto naar de andere voorbij raast. Normaal zou ik dus meteen door een auto overreden worden en dan was er van mij geen sprake meer geweest. Maar nu wou het lukken dat het een motorrijder was die op het fatale moment op die plaats was. die mens kon me niet ontwijken en reed over mijn been. Had dit een auto geweest, dan was het fataal. Nu bleef de schade beperkt tot een verbrijzeld dijbeen. Ik heb toen in de Bracops in de kliniek gelegen. Mijn moeder kwam me dan bezoeken. Ze nam de tram tot aan de Windmuts en vandaar te voet naar de Huetstraat. Ook die onvoorzichtige chauffeur is me daar

De Coiffeur

Na het zware ongeval in Dilbeek zat de wielercarrière van Fons er dus op. Er volgde een lange revalidatie. De kwetsuren zouden grotendeels genezen, maar terugkeren naar het peloton zat er niet meer in.

Een diploma had Fons niet. Op zijn vijftiende was hij een jaar ‘metserdiener’ geweest bij Franske Bayens die met Maria van Tier van Lienes getrouwd was. nadien vond hij werk bij Rigot, een metaalbedrijf aan het Scheut. Daar goten ze koperen kranen en Fons moest daar de bramen wegslijpen. Een vriendelijke meester-gast had hem daar al meermaals gezegd: “Gij moet dat niet blijven doen, jij hebt meer in uw handen”. Fons is dat blijven onthouden. Op een dag reed hij met ‘de boerentram’ naar Brussel. Fons is altijd iemand geweest die snel een praatje begint te slaan. Zo raakte hij in gesprek met Willy Goutsmuller, een kapper uit de Eggerstraat in Meerbeke. Die die huurde een kapsalon in Sint-Pieters Leeuw en hij raadde hem om ook kapper te worden: “Gij moet dat ook leren, ge zijt populair, ge hebt veel supporters, en ge kunt het goed

“Op zijn aanraden trok ik dus naar de coiffeursschool in Brussel op de Anspachlaan, wat verder richting De Brouckèreplein. Daar was, boven een fruitwinkel, het Intistuuat Bohez. Dat werd geleid door as een dame die ook zelf de opleiding gaf. Ik was twintig en zeer gemotiveerd. Die wil om nu écht een vak te leren kwam er niet zomaar... Ik had een liefje, een meisje uit Ninove. Het zag er aanvankelijk allemaal heel mooi uit, tot wanneer er over de toekomst werd gepraat en ik moest bekennen dat ik niet echt een vak kende. Op dat zakelijke feit is onze relatie afgesprongen. Ik vernam later dat ze met een politiemann is getrouwd en in het Meerbeekse gehucht Ternat woont.

Maar ik stond daar dus met lege handen.

Ik volgde de lessen in Brussel dus met grote ijver en na enkele weken kon ik al wat een schaar hanteren. Nog geen maand nadien begon ik in het ouderlijke thuis al mijn eerste klanten te ontvangen. Ik voelde dat dit mijn ding was en dat ik dit vak de rest van mijn

Als ge commercie wilt doen, moet ge dat goed doen, dacht ik. Een nieuwe zaak moet een beetje reclame krijgen en dus trok ik naar René Vanderkelen om me schoon kaartjes te laten drukken. René bekeek me eens en zei toen: “t is tegen mijne winkel, maar ge hebt geen kaartjes vandoen. Maar ge moet ginder niet op uwen uithoek blijven zitten. Als ge u in ’t midden van Pamel installeert, dan komt het volk vanzelf. Het huis van Jan van den Bruinen staat daar al jaren leeg, ga daar eens mee klappen”.

Natuurlijk kende Fons het huis aan het Pamelse dorpsplein. Het behoorde vroeger tot de herberg, winkel en magazijn van ijzerwaren van Jozef Van Vreckem (alias ‘Den Bruinen’) en zijn vrouw Eulodie Van Tricht. Zij beheerden daar een bloeiende zaak. Jozef was gemeenteraadslid en ook een van de voormannen van de Doemperspartij. Jeanne, de dochter van Jozef heeft de zaak dan overgenomen. Zij heeft het nadien omgebouwd tot een heus ‘groot warenhuis’. Maar haar broer Jan had er ook nog zijn ‘kindsgedeelte’, een huis, palend aan het winkelcomplex. Men kan zich afvagen hoe zo’n pand jarenlang leeg kon blijven staan. Jan had

nodig, hij was pastoor in Wambeek. Maar voor onze ambitieuze kapper leek dit wel een ideaal onderkomen.

“Ik ben dus naar Wambeek getrokken en werd daar goed ontvangen door Jan. We zijn samen komen kijken en die doening zag er eerlijk gezegd niet al te proper uit. Op de eerste verdieping lagen zeker dertig dode duiven. “Als ge dat hier opkuist, moogt ge een maand gratis wonen” zei Jan. We hadden een akkoord! Zo ben ik daar dan in 1963 begonnen met mijn eigen kapperszaak”.

Ik heb in die jaren hard gewerkt, zelfs op zondag! Dat kwam zo...

Bij de kerk van Schepdaal had Jef Turf een herberg. Hij was niet alleen cafébaas, maar had ook een melkronde. Op zondagmorgen zat dat stamineke altijd vol, niet alleen omdat de mensen na de mis de donderpreek wilden doorspoelen, maar ook omdat ze daar dan huhn haar konden laten knippen. Jef had immers gevraagd aan Franske, een kapper uit Godveerdegem (Gafjeiregoem, gehucht van Sint-Martens-Lennik) om daar na de zondagsmis met zijn schaar en tondeuse klaar te staan. Dat was een schone bijverdienste voor Franske, de misgangers waren blij dat ze tijdens het drinken van een goede geuze ook nog hun coiffure konden laten bijwerken en Jef zijn café draaide op volle toeren. Iedereen content!

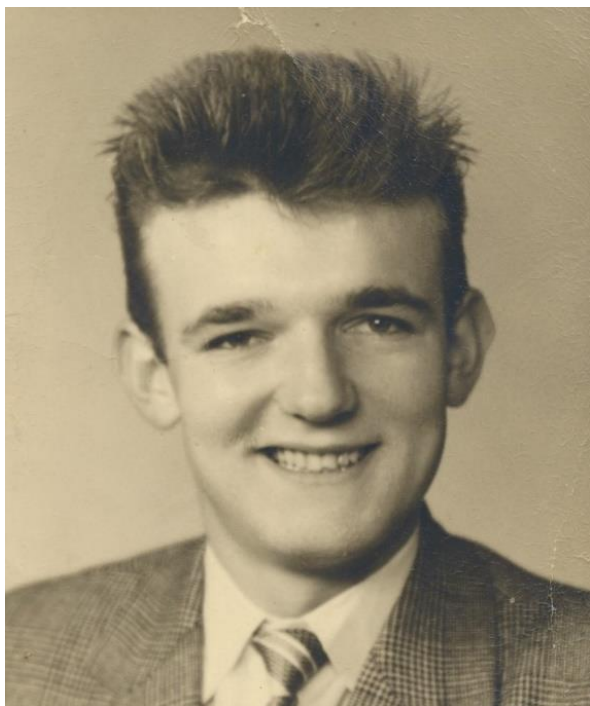
Maar Franske stierf plots en Jef moest op zoek naar een vervanger. Zo is die bij mij terecht gekomen. Ik ben dan nog een paar jaar op zondagvoormiddag naar Schepdaal gaan haar kappen. Ik ben er dan mee gestopt omdat ik meer dan genoeg werk had met mijn eigen zaak.

Foto's uit die vroege jaren zestig...

Boven: Fons met zijn eerste auto, een 'bolhoedje' van Renault, onder: idyllisch prentje met een jeugdvriendin (Jeanne Van Vreckem).

De jaren zestig waren een gouden tijd om een zaak op te starten. Wie toen wou werken deed goede zaken. En werken kon onze Fons. Hij was niet alleen een goede vakman, maar ook een joviale en plezante kerel. Het rijmen en koddige verhalen vertellen zat er toen ook al in. Maar hij was jong en een mens leeft niet om te werken alleen. Fons hield van uitgaan en amusement. Hij was een grote fan van Will Tura, de jonge zanger die het jaar voordien Vlaanderen had veroverd met zijn 'eenzaam zonder jou'.

Als het niet te ver uit de buurt was stond Fons paraat om te gaan luisteren. Vaak was dat in het gezelschap van Beireken Botte. Beireken werkte in Brussel bij de Post. Een collega van hem uit Kuntich zat daar in een vereniging die Will Tura had uitgenodigd voor een optreden. Die man had bij zijn Pamelse collega reclame gemaakt en Beireken had Fons overgehaald om samen met hem de verre verplaatsing te doen naar de andere kant van de provincie. Die twee schone jongens hadden daar wel beziens.

Er waren daar twee goede vriendinnen, knappe meisjes, die hadden afgesproken dat, wanneer ze een lief 'zouden opdoen' ze niet hun echte naam zouden verklappen. Altijd handig wanneer je er achteraf wil vanaf geraken. En effectief, Cupido had zich die avond tussen de muzikanten van Will Tura mee op het podium geïnstalleerd en Fonske Straetmans recht in zijn hart geraakt. *"Ik heet Anita"* had het lieve damekje hem toegefluisterd. In die tijd was het ondenkbaar dat je elke week van Pamel naar Kuntich zou reizen om je liefje te bezoeken. Drie weken zaten er tussen voor Fons haar weerzag. Drie weken

Toen ze mekaar dan weer ontmoetten, was ook bij haar het vlammetje opgelaaid en bekende ze dat ze eigenlijk Huberte Brouwers heette...

Het heeft toen wat tijd gevergd vóór Fons Anita had gewist. Maar het vuur was zo hevig, dat niets het jonge koppel nog kon tegenhouden.

“Het is toen allemaal heel vlug gegaan! Nog geen acht mand nadien stapten we in het huwelijksbootje. En wat ik ook nooit goed heb verstaan, vijf maand later was ons zoontje er al...”

Huberte Brouwers had een diploma van opsteller. Na hun huwelijk in 1964 is ze nog een tijd gaan werken in het belastingkantoor van Ninove. Later zou ze mee aan de slag gaan in de kapperszaak. Want die floreerde! Het gebouwtje aan het kerkplein werd veel te krap. Fons droomde van een modern salon met de nieuwste apparatuur en comfort voor klant en kapper. Hij ging dus ijverig op zoek naar een geschikte plaats. Op een keer liet hij zijn oog vallen op een perceel aan de Joseph De Schepperlaan.

Hij wist dat ‘meester Tistes’ daar een mooie groentetuin had en vroeg de gepensioneerde onderwijzer vriendelijk of hij hem dat stukske bouwgrond niet wilde verkopen. *“Dat doe ik toch niet graag, want dan ben ik mijn zicht kwijt”* antwoordde de man. Toen ik ontgoocheld het erf van de meester verliet zat daar op zijn dorpel Fong van Pitje Mares. Fons vertelde hem zijn wedervaren.

“Maar dat stuk grond is niet van hem!” wist Fong te vertellen, *“hij huurt dat van de baas van een staminee op de plaats in Liedekerke... De Waag heet dat, geloof ik.”*

Fons dus vierklauwens naar Liedekerke. Naast het café bleek die cafébaas ook nog een boerderij te hebben. Toen Fons dat erf opkwam kwam de man met een niet al te vriendelijk gezicht hem vragen wat hij kwam zoeken. Fons antwoordde met een erwt in zijn gat of hij dat stukse grond daar in Pamel niet wou verkopen. *“Wij verkopen alles”* zei hij, *“als ge genoeg geeft”*.

“Toen hebben we het grote geluk gehad dat mijn schoonvader ons een flinke financiële duw in de rug heeft gegeven. Wij waren ‘ziou’. Fred Sermon en zijn

schoonvader, Tales Botte hebben het ‘batiment’ dan opgetrokken. In 1968 zijn we verhuisd, en daarvoor kon ik beroep doen op mijn oude makker Jef Turf, de ‘melkboer-cafébaas’ uit Schepdaal”.

Sindsdien knipt en kamt, wast en brusht Fons in het ruime en voor die tijd hypermoderne kapsalon, waar hij tot op de dag van vandaag nog kam en schaar hanteert.

Dichter, clown en acrobaat

Het leven is meer dan werken alleen. Fons had altijd al kriebels gehad om gedurfde streken uit te halen. Hij herinnerde zich uit zijn kinderjaren de sprintkoning Poeske Scherens. Die was niet alleen een god op de wielervedbaan, maar hij amuseerde de mensen ook als een ongelooflijk atleet die de gekste acrobatieën uithaalde op de rollen. Dat het allemaal niet zonder gevaar was moest de goddelijk pistier dramatisch ervaren. Tijdens een wedstrijd op de Antwerpse wielervedbaan werd hij door een andere renner aangereden. Scherens smakte tegen de grond. Hij overleed ter plaatse aan de gevolgen van een schedelbreuk.

*“Ik ben ook altijd wat een waaghals geweest en toen ik Poeske zijn toeren zag doen, dacht ik: zoiets wil ik ook doen. Ik ben toen gaan oefenen op onze hooizolder met een fiets (met vaste pion) op rollen, tussen de botten stro, terwijl niemand het kon zien wanneer ik een slag viel. En zo leerde ik beetje bij beetje allerlei kuren. Al fietsend mijn ‘gidon’ los-
maken en dan door mijn band kruipen.*

spelen en dat deed ik dan ook terwijl ik trapte op de rollen.

In Vollezele was er een andere oudrenner, Fernand Cammaert, die ook straffe kuren uithaalde op zijn fiets. Ook van hem heb ik veel geleerd. Ik maakte echt wel vorderingen en het ging zo goed dat ik regelmatig werd uitgenodigd op sportavonden. Daar werd ik dan aangekondigd als ‘Rupske Lauwers achterna’.

Zo was er op een keer een sportavond in de grote zaal van het Don Bosco Instituut in Halle.

Toen ik me aan het voorbereiden was kwam Désiré Ketelair naar me toe. Hij was de meesterknecht van Fausto Cop-

Dat evenement werd blijkbaar georganiseerd door zijn sponsor, Carpano (tegenhanger van Martini). Ketalaïr had een koerstrui van Coppi en hij deed mij een voorstel: “Als gij vandaag uw optreden doet met deze trui, dan is dat reclame voor ons, maar gij moogt hem daarna ook houden”. Het spreekt voor zich dat ik meteen akkoord ging. Ik heb mijn ‘showke’ die avond gedaan in de trui van Coppi en ik bewaar hem vanaf dan als een relikwie”.

Fons maakte indruk met zijn optredens. Waar hij kwam, was er toch altijd iemand die vond dat hij de ‘coureur-coiffeur’ ook voor zijn evenement kon engageren. Soms bood hij zichzelf ook aan, zoals die keer in 1970 bij de wedstrijd Pamel-Liedkerke. De na-ijver tussen Anderlecht en Standard is klein bier als je het vergelijkt met de rivaliteit tussen de Denderzonen en hun Liedekerkse tegenhangers. Toen dus in '70 die derby op de kalender stond, werd het terrein aan de Belle overspoeld door meer dan 3000 vurige supporters. Hugo Van Eeckhout, Bertus Vanden Eede en de andere groen-witte helden liepen er storm tegen de stugge blauw-gele verdediging. Sommigen werden heel nerveus. Om de verhitte gemoederen te bedaren, deed Fons daar tijdens de rust zijn présence. Met groot succes overigens. En, o ja, de match eindigde op 0-0... De Denderzonen zouden op

Trekzak

Van een goede vriendin, Emélie de Ro, een kleuterleidster op rust (°1922) kreeg Fons ooit een 'trekzak'. De trekzak is de voorloper van de moderne accordeons, maar dan iets minder gesofisticeerd, meestal beperkt tot twee basrijen. Het instrumentje was (op de 'boek' na, volledig uit hout vervaardigd en het was licht beschadigd geraakt. In de nood kent mijn zijn vrienden, Roger Steven (Roger van Moestasj), was een fijne stielman die vaak moeilijke restauraties deed voor Petrus Scheerlinck (Pië Antiek') en hij was bereid het instrument te herstellen. Fons nam het accordeon onder de arm om ermee naar Poelk te rijden. Toen bedacht hij plots dat hij ten minste een fles goede wijn voor Roger moest meenemen. Hij zette het trekzakje neer in de buurt van zijn wagen, haalde de fles, gooide nog wat andere spullen in zijn koffer, sprong gehaast in zijn auto, schakelde achteruit om veilig de baan op te rijden. Toen hij een meter achteruit reed hoorde hij een verdacht geluid en plots realiseerde hij zich dat hij vergeten was het accordeon in de koffer te leggen. Met een angstig voorgevoel stapte hij

“Er bleven alleen stukken en brokken over... ik zo 'geskrieëd emmen'. Toen heb ik mij een ander instrument aangeschaft en op mijn eigen leren spelen. Ik moest me dan wel heel apart gaan zetten, want dat oefenen werkte op de zenuwen van iedereen in huis. Voor de duizendste keer 'die mooie molen', 'Que sera' en 'de Lakenbrug', daar wordt ge op den duur wel zot van zeker?

Ik heb nooit leren notenlezen, ik moet het dus zuiver op het gehoor eigen maken. Maar door goed te luisteren en te blijven oefenen leerde ik een aantal liedjes spelen tot ik een klein repertoire had dat volstond om tijdens mijn acrobatenkuur de mensen op enkele prettige deuntjes te vergasten.

Het recept

De ‘act’ van Fons evolueerde met de jaren, waar hij aanvankelijk vooral circusachtige, spectaculaire acrobatieën op de fiets etaleerde, zou met het klimmen van de jaren en het strammer worden van de spieren, zijn optreden meer knettergekke trucs met dieren bevatten. De rode draad bleef echter altijd zijn onnavolgbaar rijmwerk.

Alle hoogtepunten uit zijn ‘pretpoëet carrière opsommen zou ons te verleiden, maar voor wie te jong was om het zich te herinneren, halen we toch enkele memorabele TV-optredens vanonder het stof.

We schrijven 1980. Het was de onschuldige tijd waarop televisieminnend Vlaanderen enkel naar de officiële (toen nog) BRT kon kijken en dus nog niet gegeseld werd door het overaanbod aan commerciële zenders. De onlangs overleden Walter Capiiau (omstreden, maar ontegensprekelijk) getalenteerd presentator had toen een programma dat door nagenoeg heel het land werd bekeken: de Gong-show. Kandidaten die door de selectie raakten, kregen drie minuten om de jury ervan te

echt wel een mediatalent was. Fons, in die tijd geassisteerd door zijn zoon Lieven, blies daar toen alle concurrentie van de planken. Fietsend op de rollen en getooid met een alpenhoedje, pakte hij de kijkers met een vrolijk rijm in:

*“Zoals ik hier nu rij
in dit truitje van zij,
ontbond
ik op deze wieltes rond
zo vaak de morgenstond.
Ik rij, langs bos, langs wei,
langs veld, langs schuur,
groetend naar een buur,
maar vooral genietend van de natuur.
Deze morgen,
lag ik zo zalig verborgen,
in mijn bedje en ik sliep
en ik ontwaakte en er was
een engelje dat riep:
Allee manneken,
’t is tijd om op te staan,
want van de middag
moet ge naar de Gongshow gaan”.*

Dan vatte hij, nog altijd trappend op de rollen, met hamer en moersleutel zijn ongelooflijk vijs en schroefwerk aan

Vrolijk trappend trok Fons er voor het oog van honderdduizenden kijkers een mooi deuntje uit op zijn accordeon, kroop spectaculair door een binnenband om met een spectaculaire sprong, geblinddoekt van de rollen te huppen en stijlvol in een ‘surplas’ op de begane grond te belanden. Het publiek amuseerde zich te pletter en joelde instemmend met de gulle reactie van de jury: Johnny Vonersstak de loftrumpet en beloonde Fons met een 10, dat deed ook Zaki, die geen woorden vond om zijn verbazing te uiten en Martin De Jonge ten slotte, gaf naast een gulle 9 ook nog de Driejaarlijkse Staatsprijs voor poëzie op rollen niet aan Hugo Claus, maar aan onze Fons!

“Er was toen maar één zender en dus had zowat iedereen die uitzending gezien. Ik was toen echt wel ‘gelanceerd’.

Zo werd ik hier en daar gevraagd. Ik was toen ook beginnen knutselen aan een ‘GB-karretje’ dat ik monteerde op mijn fiets, met achteraan een strooien dak waarop twee witte duiven rustig bleven zitten. De mensen begrepen niet dat die beestjes niet wegvlogen. Ze wisten niet dat ik hun vleugels had ingeknipt.

Ook mijn katjes waren heel populair. Ik kreeg van iemand die katten kweekte in de Piezelstraat altijd enkele jonge katjes en die waren bijzonder in trek bij de kindjes. Hoe jonger de kindjes, hoe mooier de mama’s”.

Soms waren er ook wel minder enthousiaste reacties. Zo kreeg Fons het op de Gentse Feesten eens aan de stok met een vertegenwoordigster van Gaia. Deze ijverige dierenactiviste maakte misbaar omdat Fons op zijn hoed een molentje had gemonteerd waarop witte muisjes een molentje in beweging traptten. Volgens de dame in kwestie zouden de diertjes daardoor vreselijk aan stress gaan lijden. Het mens was door het dolle heen, maar Fons repliceerde kalm:

“Madammeken, wat zegt uwe man daarvan, als ge zoveel lawaai maakt en met zo een zuur gezicht rondloopt?”

“Ik heb geen man!” beet zij terug.

“Awel madam, ik kan’t goe geleuven!”

Fons heeft er nog altijd deugd van als hij eraan denkt hoe de grote dierenvriend zich kwaad omdraaide en sissend tussen de massa verdween.

In de periode tussen 1980 en 2010 was er dus geen feestelijkheid waar ‘pretpoet’ Fons niet op het toneel verscheen. Maar ook de media hadden een boon voor hem: Ben Crabbé (fan-club), Marcel Van Tilt, Geert Hoste, Gerty Christoffels, Duizend zonnen en garnalen, Afrit 9, overal maakte hij met

André

Rotterdammer Adrianus Marinus Kloot, het zegt je allicht niet veel. Maar als we ‘André Van Duin’ zeggen, dan gaan er een hele beiaard belletjes rinkelen. Inderdaad, de Hollandse gekkebekkentrekker was ook in Vlaanderen heel bekend om zijn komische shows. De succespresentator die steeds op zoek was naar bijzondere attracties met als het kon wat excentrieke figuren, was onze Fons op het spoor gekomen. In oktober 1995 was het zover. Het simpel coureurke uit Poelk maakte zijn opwachting in de glitterstudio van RTL4...

Met flitsende spots en schetterende bigbandklanken verwelkomt de in strakke pitteleer gehulde André Van Duin onze Fons als ‘een levende Belgenmop’. Fons laat zich door al het geweld niet uit het lood slaan en doet rijmend en gekkend zijn ding. Nauwelijks acht slaand op de replieken van zijn gastheer, zuigt hij het uitzinnige publiek mee in zijn spektakel.

De sympathieke bouwman Chip, de kippen, muizen en poezen, de carnavalesk opgetuigde fiets, zo’n combinatie heeft waarschijnlijk nog nooit op deze Bühne gestaan. Het was daar boven de Moerdijk en aparte belevenis die avond.

De mensen kunnen hun ogen niet geloven, wanneer Fons surplassend op zijn stuurloze fiets een eitje bakt op een pannetje dat zijn warmte krijgt op de plaats waar normaal de stuurstang zit. Terwijl hij gevat zijn rijmen blijft rondstrooien en de Hollandse komiek het af en toe moet uit proesten, maakt hij met een salto-mortale-achtige sprong een einde aan zijn spetterend optreden. Waarschijnlijk hebben toen niet alleen de honderden mensen in de gigantische studio zich een breuk gelachen, maar hebben ook miljoenen kijkers zich

Zo trok Fons dus het land rond, met altijd datzelfde doel: mensen blij maken. In 2008 noteerde Jan Muylaert in Het Nieuwsblad deze wijze woorden van Fons:

“Er bestaat geen toverformule om mensen te doen lachen. Maar als het publiek zich in jouw verhaal herkent, dan heb je succes. Daaruit put ik mijn energie. De mensen ontroeren is gemakkelijker dan ze aan het lachen te brengen. Professionele humoristen zijn naast het podium vaak ernstige mensen, maar bij mij is humor geen masker, het is mijn aard”.

De stunt

De fratsen die Fons Straetmans heeft uitgehaald zijn legio. Maar één stunt steekt er toch bovenuit. Daarvoor moeten we terug naar het Pamel van 1965. In het rustige Denderdorp supportert iedereen voor Denderzonen Pamel, gaat iedereen plichtsbewust naar de zondagnis, kweekt zowat de hele bevolking aardbeien als bijverdienste, drinkt mijn zijn limonade van Léberg terwijl men 's avonds naar de zwart-witte beelden op de nationale zender kijkt. Het is bijlange nog niet tot iedereen doorgedrongen dat men sinds enkele maanden niet meer in Pamel woont, maar in de kunstmatige constructie Roosdaal. Dokter Roosens heeft zijn burgemeesterssjerp doorgegeven aan Karel Van Cauwelaert en houdt zich nog uitsluitend bezig met het bezoeken van zijn patiënten, schiet af en toe een patrijs en sponsort zowat iedereen die één of ander initiatief neemt. Dat zal hij ook wel gedaan hebben voor de 'Keizersvrienden'. Een nobele naam voor een eerbiedwaardige vereniging die zich tot doel stelde het dorp ieder jaar te laten genieten van een échte

betekent, vraagt natuurlijk om enige uitleg. In 1933 werd in Grobbendonk een jongetje geboren dat de naam Henri meekreeg. Vanaf zijn jeugd viel het al op hoeveel talent hij had om te fietsen. Rik (zo werd hij intussen genoemd) Van Looy was in de vroege jaren vijftig al een fenomeen bij de liefhebbers, waar hij regelmatig met de handen ten hemel gespreid over de aankomstmeet bolde. Hij zou dat in zijn carrière zo'n vijfhonderd (500!!!) keer mogen doen. Met overwinningen in alle grote klassiekers, het wereldkampioenschap en ritten in alle grote rondes, werd hij een fenomeen, voor sommigen een god of een keizer. Toen hij zich vestigde in het Kempense stadje Herentals, werd zijn titel 'Keizer van Herentals'.

Overal te lande werden supportersclubs opgericht, zo ook in Pamel. Initiatiefnemer was Kamiel Van Herreweghen, zoon van een onderwijzer uit de Gasthuisstraat. Kamiel was een pientere kerel die vloeiend zes talen sprak en een belangrijke functie had bij de

Onder vrienden liet hij zich met plezier 'Don Camillo' noemen. Als groot wielierliefhebber was hij al een paar keer in contact gekomen met Rik Van Looy. In die bijna prehistorische periode was er uiteraard geen sprake van GSM of Smartphone. Zelfs een gewoon telefoontoestel was al een zekere luxe. Voor beroepsrenners die vaak weken in het buitenland vertoefden was telefoneren overigens een zeer dure aangelegenheid.

Dat gold ook voor Rik Van Looy toen hij met zijn 'rode garde' (zijn Solo-Superia-ploeg met rode trui) aan het Gardameer op trainingskamp waren. Onze kameraad Kamiel kon echter voor zijn idool Keizer Rik een en ander regelen, zodat die regelmatig zijn 'Mimi'

de dit uitermate en als wederdienst was hij graag bereid om jaarlijks met zijn ploeg de wedstrijd van de Keizersvrienden met zijn aanwezigheid te vereren.

Men kan zich vandaag nog moeilijk voorstellen wat een evenement dit toen was voor het dorp. Ik durf betwijfelen of de komst van een 'echte' keizer ooit tot zoveel enthousiasme heeft geleid. Iedereen vroeg zich die maandag 'een dagske congé', de jongens die in Halle naar het Don Bosco-instituut gingen, ontsnapten met een groepje over de schoolpoort om toch maar niets te missen van de koers. De herbergen draaiden op volle toeren, de luidsprekers schalden de mooiste smartlappen over de opgewonden

*Foto vorige
bladzijde: Rik Van
Looy, omstuwd
door supporters
w.o. Johnny Van
Der Perre, Jef Van
Vreckem, Stefaan
Van Nuffel...*

*Hiernaast: de
renners staan klaar
aan de startlijn,
voor de deur van
café Monsken.*

Het café van Monsken Van Saene was het episch centrum van het gebeuren. Op de gevel stond het ook aangegeven: lokaal van WC De Keizersvrienden. Hier zaten de eerbiedwaardige delegee's Van de Wielerbond, bewust van hun waardigheid, de nodige documenten in te vullen. De geur van bier vermengde zich met massagezalf en Marie en haar dochters konden nauwelijks de massa dorstigen laven. Ook voor de leden van het bestuur was het een dag van bezorgd nagaan of alles wel volgens het boekje verliep, maar ook van vrolijke opwindig en hoopvol uitkijken naar een glorieuze

koers die straks ongetwijfeld door Keizer Rik zou worden gewonnen. Alle vier stonden ze te blozen aan de aankomstlijn: Mongske, omdat zijn café nog nooit zoveel volk had gezien, Sjalén, die al maanden in zijn beenhouwerij stond te verkondigen dat hij de Keizer naar Pamel zou halen, Kamiel die dit zaakje toch maar fijntjes voor mekaar had gekregen en Fred, de voorzitter, die zo blij was omdat zijn organisatie liep als een gesmeerd karretje. Er werd gesproken van zeven- achtduizend man langs het parcours! Dat hadden ze in 't dorp aan de vaart nog niet meegemaakt.

De zon blonk op de flikkerende spaken van de fietsen en ze kleurde de truitjes van de voorbijzovende wielergoden met het felste geel, groen en oranje.

Alhoewel, het was vooral rood dat opviel. De zo beruchte rode garde onder leiding van zijne keizerlijke hoogheid Rik Van Looy, de half-god uit Herentals. Wild springende, roepende en dansende mensen schreeuwden hun bewondering uit. De keizer, geflankeerd door twee ploegmaats, bleef er schijnbaar onbewogen bij. Rustig en zelfzeker trapte hij met de door de Italiaanse zon gebruinde kuiten de grote molen in een schroeiende cadans.

Het was een serieuze koers, dat betekent dat men vóór de triomftocht van de drie plaatselijke ronden, eerst nog een lange rit van meer dan honderd kilometer

langs de kanten van Aalst en Oordegem had moeten afmalen. Maar nu pedaalde de karavaan dus door de Pamelse straten. Rik vond dat hij wat moest doen om de organisatoren te plezieren. Hij had zich samen met twee kompanen een veilige voorsprong bijeen gefietst en genoot van de triomftocht tussen de dikke hagen supporters. Sommigen waren een delirium nabij.

Door het raam van de eerste verdieping van zijn huurhuis op het dorpsplein, hield Fons Straetmans het hele gebeuren in het oog. Hij kende die sfeer maar al te goed. Hij had immers vijf jaar zelf mee gedraaid in het wielercircus. Was het nu het heimwee naar de koerstijd, of was het een scheut in de buurt van zijn destijds versplinterde dijbeen, maar een beetje pijn deed het toch wel dat hij er niet meer bij was. Toen verscheen er plots een triomfantelijke lach op zijn gelaat. Hij ging naar beneden, deed de deur van zijn kapperszaak achter zich dicht en stak, net toen de wagen met groen vlag langs reed, de straat over. Tussen de plaatjes van John Larry en Tony Corsari door, declameerde de enthousiaste speaker in schitterend proza hoe de wedstrijd evolueerde.

Niemand lette op Fons toen die ongemerkt het verhoog beklom tot bij de speaker. Toen het weer tijd was voor een streep muziek, wisselde Fons wat van gedachten met de man achter de micro. Na een paar verduidelijkingen knikte die samenzweerderig en rrrroef, Fons was weer weg.

Hij haastte zich naar huis, stak wat spullen in een tas en nam zijn koersfiets (die altijd binnen handbereik stond) en fiet-ste ongemerkt langs de baantjes tot aan Metten Segers aan de Brusselstraat op een goede tweehonderd meter van de aankomstlijn. Een paar woorden volstonde voor de oude bieruitzetter om

zijn schuur ter beschikking te stellen van Fons. Die schoof vliegensvlug in zijn koersplunje, schikte de Carpanotruï van Fausto Coppi strak om zijn borst, zette zijn helm op en stelde zich op achter de rij toeschouwers die zich langs de straat had opgesteld. Zij hadden enkel oog voor wat er zich voor hen afspeelde. Even later hoorde men het nasale 'Rodaniaaaa' van de directiewagen. Die flitste voorbij en een eind voorbij 't hof van Koekes zag Fons het leiderstrio aanstormen. In één seconde wurmde hij zich door de haag kijklustigen, klikte in zijn pedalen en schoot met een flits vooruit, richting aankomst.

Het Pamelse dorpscentrum in 1965. In de rode cirkel staat het café van Monske, daar tegenover was de aankomstlijn getrokken. Meer naar links de Brusselstraat, met een paar honderd meter verder het huis van waaruit Fons vertrok.

Het waren maar een paar hectometers, maar Fons vloog als in zijn beste dagen. Een mengeling van gejuich en verbazing steeg op uit de dubbele mensenhaag. Ter hoogte van het kasteeltje van Van Cauwelaert hoorde hij de metalige stem van de omroeper overslaan:

“Beste sportliefhebbers, wat gebeurt hier toch? Eén renner afgescheiden aan de leiding. We kunnen niet meteen zien wie hier alleen over de streep gaat rijden, jawel beste sportliefhebbers, het is de onbekende renner die deze spannende wedstrijd wint! Ongelooflijk!!!”

Fons rukte de helm van zijn hoofd toen hij zegevierend over de streep bolde...

Hij juichte en zwaaide naar de uitzinnige menigte. Op het verhoog aan de meet speelden zich dramatische taferelen af. Sjalen de beenhouwer werd zo bleek als een kommetje smout. Zijn held, zijn god was verslagen! De altijd goedlachse Kamiel keek nu wanhopig naar de uitbollende Fons. Hoe was het mogelijk, de vorige ronde reed de keizer nog als een alleenheerser voorp... Mongsken moest ondersteund worden. Hij leunde tegen het deurkozijn van zijn café. Even leek het erop dat de mens iets zou krijgen. Fred sloeg de handen tegen het hoofd. Wat was hier fout gelopen? Dit mocht niet gebeuren. Het bonsde in zijn hoofd. Toen hoorde hij de mensen roepen...

't Is de Fons, 't is de Fons! Vertwijfeld keek hij in de richting van de omroeper. Die viel net op tijd weer in zijn rol. Het leidende drietal was inmiddels begonnen aan de echte sprint. Met brio en overgave beschreef de speaker nu hoe majestueus Rik Van Looy zijn ploegmaat Bernard Van de Kerckhoven toch nog te snel af was in de sprint. Eerst nog wat verwarring. In Pamel hebben ze soms een minuutje meer vandoen. Maar toen hadden ze 't gesnapt.

Het duurde nóg wat langer voor Sjalen,

emoties waren bekomen, maar toen kon er ook bij hen een bevrijdende bulderlach vanaf. Ook Rik Van Looy die de historie meteen na afloop werd verteld kon er geamuseerd om grinniken.

Toen Rik vervolgens de bloemen en bijhorende zoenen mocht in ontvangst nemen, werd het applaus wel gedeeld door de grote kampioen en de slimme coiffeur.

Rik Van Looy is allang geen keizer meer, maar Fons is nog altijd de plezantste van

In beroemd gezelschap

Fons hield ervan om grote evenementen bij te wonen. Grote sportieve aangelegenheden, belangrijke manifestaties en festiviteiten, de Fons was er bij.

Vaak werd hij uitgenodigd om er voor enige animatie te zorgen, maar regelmatig nam hij zelf het initiatief om de boel wat op te vrolijken. Het was dan ook niet uitzonderlijk dat hij opgemerkt werd door allerlei beroemde figuren die zijn inbreng ook naar waarde wisten te schatten. Er ontstond met de jaren zelfs een vriendschapsband met verschillende bekende figuren.

Dat kun je beslist afleiden uit de volgende (niet chronologisch gerangschikte) herinneringen ...

Tijdens een opname slaat Fons een praatje met zijn dikke vriendin Gerty Christoffels. In de schaduw van het Atomium strikt hij toenmalig Eerste Minister Wilfrid Martens in zijn netwerk

Fons wordt
geïnterviewd door de
legendarische Jan Van
Rompaey, voor het al
even legendarische
programma Echo.

De ex-renner naast
de grootste coureur
aller tijden: Fons
Straetmans en Eddy
Merckx

In charmant gezelschap...

Met Marleen Gordts

An Swartenbroeck

en Dana Winner

en Martine Tanghe

Met Sabine Appelmans in 1999

En Rani De Coninck in 1995

en ...

maar ook met Margriet Hermans!

Fons met Rik Van Looy

En Fred De Bruyne

Gloriemoment met André Van Duin

En op het scherm met Ben Crabbé

Bij Walter Capiou in de Gongshow

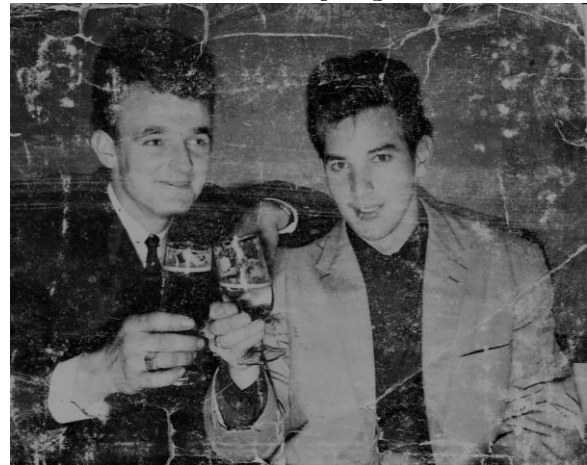

Fons als kapper van Armand Pien

Ontmoeting met Eddy Wally...
geweldig!

En met de (heel) jonge Will Tura

Een hoogtepunt

Raymond Van het Groenewoud zong het al: “Ik heb zalen doen vollopen, ik heb zalen doen leeglopen...”. Wie zich op het podium waagt weet dat zij/hij mensen plezier zal laten beleven, maar je kan er even goed gerust in zijn dat sommigen zich aan jou zullen ergeren. Je kan nooit goed doen voor iedereen. De omstandigheden moeten trouwens ook mee zitten. Fons heeft in al die jaren een massa mensen aan het lachen gebracht of diep ontroerd. Vaak werd dat beloond met hartelijk applaus of een dankbare glimlach. Op een zeldzame keer sloeg de vlam niet over pakte hij met een wat wrang gevoel zijn spullen in en reed wat ontgoocheld naar huis. Op zo’n moment groeit er twijfel in het hart van elke artiest. Die twijfel smelt meteen weg, wanneer je op een volgende gelegenheid de mensen weer op je hand en je publiek kan bespelen zoals een marionettenspeler die aan de touwtjes trekt.

Een van de meest memorabele momenten was ongetwijfeld het programma ‘Fons, de plezantste Pajot wordt 70’ op 22 januari 2009, een

Koetshuis in Strijtem. Het werd een ware triomftocht voor een lang op voorhand uitverkochte zaal.

Op het einde van de zomer van 2008 was Fons naar me toegekomen met een idee om ‘iets’ te doen rond zijn zeventigste verjaardag. Ik wist dat het wringen zou worden om dit in mijn barstende agenda te schuiven, maar mijn sympathie voor onze volkse artiest was zo groot dat ik aanvaardde. Fons had al een lijstje van mensen die mee de kar wilden helpen trekken en op de laatste dag van september zat de woonkamer van Fons vol met een groep enthousiastelingen die vast van plan waren om een mooi spektakel op touw te zetten. Hugo Borloo, Urbain Burgos, Danny Coore-mans, Jos De Mesmaeker, Raymond en Dirk

Marc Nieuwborg, Yves Panneels, Pierre Van Droogenbroeck, Monique Vernailen, Fons en ik smeedden er die avond plannen voor een passende hommagevoorstelling.

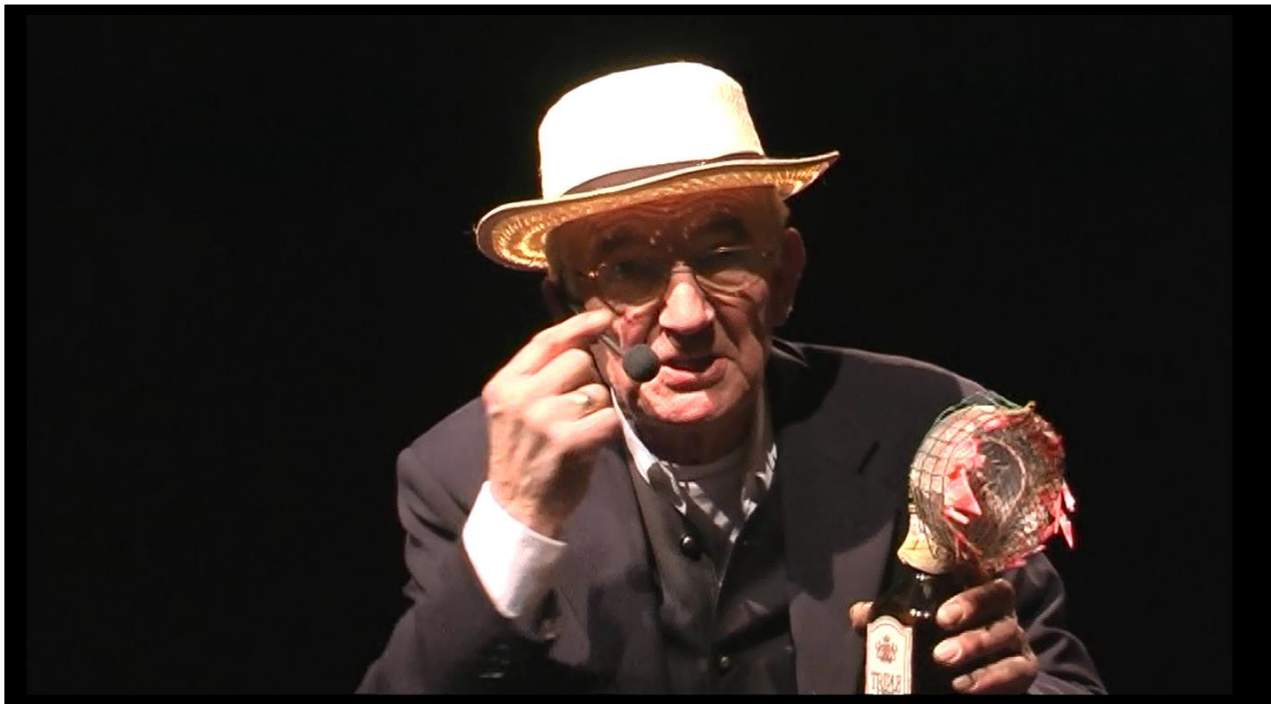
De 22ste januari was er nog een gaatje vrij in Het Koetshuis. Vanaf dan zouden we met de hele ploeg naar die datum toewerken. We hadden voor alle onderdelen het geschikte personeel: op Danny mochten we vertrouwen voor al wat gelicht en geluid betrof, Hugo was de ideale decorbouwer, met Raymond en Jos hadden we doorwinterde financiële experts in huis, Yves was de gedroomde PR-man, Marc, Urbain, Monique en Willy zouden het onthaal en de catering verzorgen. Pierre stond klaar om de verschillende scènes muzikaal aan mekaar te breien. Ik wist dat ik met het uitschrijven van teksten en scenario en het voeren van de regie mijn handen vol zou hebben. Ik ging ook meteen op zoek naar bevriende artiesten die de avond nog konden verrijken. Ik hoefde niet aan te dringen bij Kris Baert, de makkers van Arjaun, Daan Bruyland, en Chris Jonckers. Fons bracht zelf ook Adriaan, een jonge goochelaar aan. We konden de uitverkochte zaal dus een goed gevuld en gevarieerd programma

Chris Jonckers was de ideale gastvrouw. Als ervaren radiovrouw praatte ze de hele avond vakkundig aan mekaar. Zij gaf ook de juiste voorzetten, zodat de interventies van Fons volledig tot hun recht kwamen. Ook het gezellige decor, dat met meesterhand in elkaar werd gestoken door Hugo en zijn helpers, droeg bij tot de unieke sfeer. Het publiek voelde zich duidelijk ook thuis in het Koetshuis.

En Fons, die verkeerde in de vorm van zijn leven! Aanvankelijk stond hij wat sceptisch tegenover de strakke regie die ik had uitgetekend, maar gaandeweg voelde hij dat alles klopte en dat het publiek genoot van de korte, afwisselende scènes. De schattersalvo's wisselden af met voelbaar emotionele stiltes, de knusse muziekjes van Pierre spoelden de weemoed weer door en de keurig aan elkaar gelaste filmfragmenten zorgden voor een indrukwekkend overzicht van de opmerkelijke prestaties die Fons ooit leverde op

Het publiek genoot met volle teugen van de typetjes die Fons neerzette, van het simpele boerke, de deftige dichter, de knettergekke clown of het Brusselse ketje. Maar ook de interventie van de getalenteerde goochelaar Adriaan De Vis uit Herne werd zeer gesmaakt. Fons leerde deze jongeman kennen in het onvolprezen geuzecafé 'In de verzekering tegen de groten dorst' in Eizeringen. De jeugdige 'skamateur' bewees dat hij op een groot podium mooie dingen kon laten zien.

Het verbaasde niemand dat ook de ervaren causeur Kris Baert de toehoorders inpakte met zijn hartverwarmende vertelling. Kris herhaalde in zijn tussenkomst dat Fons niet alleen op handen wordt gedragen door 'de gewone man', maar dat hij ook door de vakmensen heel erg wordt gewaardeerd.

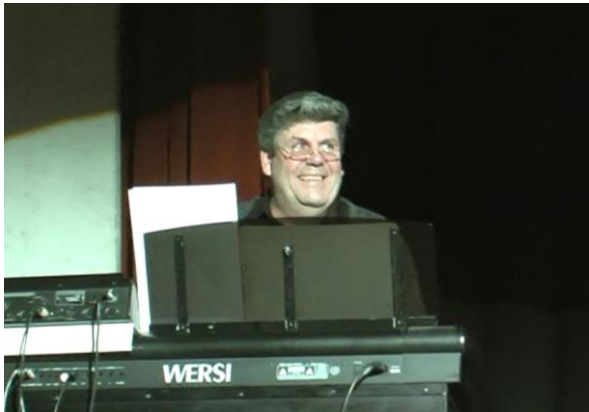

Daan Bruyland, boezemvriend van Fons en bekwaam redenaar, vertelde nog eens hoe Fons ooit Rik van Looy versloeg...

De twee Dirken van folkgroep Arjaun (Van Lierde en Evenepoel) tokkelden er vrolijk op los tijdens het muzikaal laudatio dat Fons werd aangeboden.

En toen verscheen er plots iemand op het scherm. Een heel speciale gast die zijn waardering voor Fons in een satirisch jasje had verpakt en hem met een amicale boodschap kwam verrassen. Geert Hoste had eraan gehouden zijn collega-pretmaker via een videoboodschap te feliciteren.

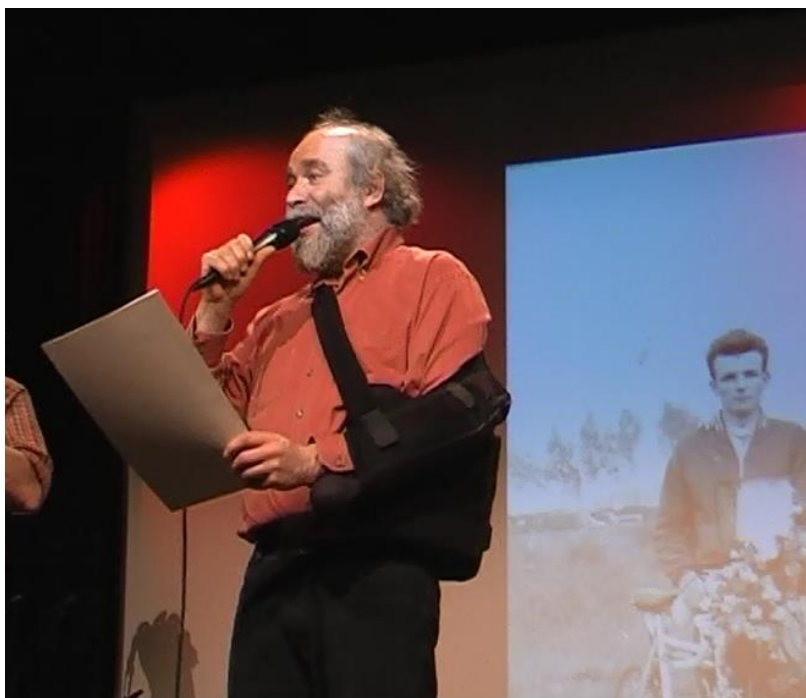

Pierre Van Droogenbroeck zorgde met zijn populaire deuntjes voor een zalige muzikale rode draad in de voorstelling

Burgemeester Christine Hemerijckx had naast een geschenk ook lovende woorden mee voor haar beroemde dorpsgenoot...

En uw nederige dienaar (hoewel de dag voordien nog op de operatietafel voor een schouderoperatie) had de eer de avond met een loflied te besluiten:

Dou es mo ieëne Fons

(W.E.)

Wie ester geboren op nievejoursdag?
De Fons! Wie was 't dat in Poelk in et
berreke lag? De Fons!
Wie was douène grappege kleine
kapoen, dad Iffra Zjustin eid gefopt me
fatsoen? De Fons, de Fons, de Fons,
dou es mor ieëne Fons!

Wie was ter as joenge kadee nen atleet?
De Fons! Wie was't dat altijd in de
prouèze reed? De Fons!
Wie es op de dee van nen otto geknald
en eid er dodee zèn carrière vergald?
De Fons, de Fons, de Fons,
dou es mor ieëne Fons!

Wie ka rouèmen en dichten gelèk ne
pouwet? De Fons! Wie zergt mé zèn
streken ve lol in de keet? De Fons!
Wie kan me ne vogel, een kiek of
konouèn de plezantste va gieël et
Pajotteland zouèn? De Fons, de Fons,
de Fons, dou es mor ieëne Fons!

Wie eid er zèn derp op de landkout
gezetj? De Fons! Wie stout er
genoueregoun in de gazet? De Fons!
De Dikke va Poumel es oeëk wel
bekoest al dan't tegen de Fons toch wel
aflegge moest! De Fons, de Fons, de
Fons, dou es mor ieëne Fons!

Wie werkt er al fefteg jour me kam en
skeir? De Fons! Wie zergt er vee dag'
optimist werd, veneir? De Fons!
Verfrist van boven én in aë kop,
wie lost a probleem me ne kwinkslag
weer op? De Fons, de Fons, de Fons,
dou es mor ieëne Fons!

Est 'er iemand in Poumel da niemand
vergetj? De Fons! Wie werd ie
vandoug in de bloeme gezetj? De
Fons!

Wie eider de mensjken me
blouèdschap gedienjd en eider dovee
wel e standbeljd verdienjd? De Fons,
de Fons, de Fons, dou es mor ieëne
Fons!

Verzen

Om dit levensverhaal te bundelen in een handvol artikels, hebben we uren met Fons gepraat. Bij hem thuis, in de warmte van de speksteenkachel, gewoon 'n passant' op straat of uitgebreid in zijn primitieve buitenverblijfje aan de Poelkeveldstraat, het waren altijd gemoedelijke babbels, meestal over 'de simpele dingen des levens'. Heel onverwacht konden die overgaan in diepzinnige overpeinzingen. En wat zo heel bijzonder is aan deze man, is dat hij begint aan een schijnbaar gewone uitleg waar je geboeid naar luistert, maar waarbij je na enkele ogenblikken beseft dat hij plots spreekt in vloeiende, rijmende verzen. Minutenlang kan dat doorgaan, zonder aarzeling of hapering. Ik vind dat straf, heel straf!

Wanneer ik hem vraag waar hij zijn rijmtalent vandaan haalt, volgt eerst een verwijzing naar zijn vader die ook graag rijmpjes verzoon, en zijn burens in koddige gedichtjes beschreef. Maar voor je het goed doorhebt, is hij alweer aan het rijmen. Het is merkwaardig hoe hij een alledaags gesprek naadloos laat over-

vloeien in een plezant gedicht in het mooiste Poelks...

“Awel, azek kinjd was,
was'ter gieën televies
en wouè wour'n dovee nie vies.
We zout'n ie booët'n
on Lemmen op de stieën,
neut nie onz'n alieën.
't Kwomp altèd iemand verbaa
en da was Meireken,
mè vader was Meireken,
è was muzekant en speljdn een eireken
vanop zè keireken.
En è verdienjn veel sympatie,
zeker va mè moeder
want douè oetj'n Marie
Want as't begost te drippel'n
pakt'n douè vee m ne paraplie.

*Tein ginkek de root af en gaf ek
alleman nen toenoum...*

't Es mouè kiekeu zouè Remieken
G' etjnt ba ma weeste pikken
za d'n Dikken.
O ga teppen
zaa Zjeppen
'k geef a sjebiet een plamoster
za Fernand De Koster
Mou 't es ienen met kette maven
za Doren Van'n Aven
En krimme binjtes
zan'j ze ba Minjtes.
Dovee geef ek ginne seng
za de Marteng
Jaja 't es vantaëd ne koekoek
za Doure va Kesjt'n
want è leit zen aren
in een ander zen nesjt'n.

Jaja pap en solferoun zouè Pië Doun
Dovan ester na ewat in za Leontine

*De leste twee zèn va mè vader, dane
koest euk raëmen en dichten zonder
zènnen derrière op te lichten”.*

*Hiernaast vader Meireken, Omer
Straetmans, boer en dichter, die het
rijmtalent doorgaf aan zijn zoon.*

Maar Fons maakt niet alleen koldergedichtjes! Heel vaak groeien zijn schrijfsels uit weemoed. De tragiek van de clown is nooit veraf. Wie zijn academische benadering van poëzie opzij kan zetten en met een open gemoed de gedichten van Fons leest, zal beroerd worden door de directe, eerlijke schrijfstijl. Op de volgende bladzijden verzamelen we enkele lichtvoetige en diepgaandere gedichten waarmee we pogen een beeld te geven van het oeuvre van Fons Straetmans

Geen tijd

Geloof me vrij, ik heb geen tijd.
Ik moet nog dit, ik moet nog dat.
Ik moet vandaag nog naar de stad.
Ik word door Pol en Piet gestoord
en moet nu dringend voort.
Er wordt zoveel zinloos gepraat,
ja 't is zo dat het in 't leven gaat.
'k Word voortdurend opgejaagd
tot het noodlot of een ziekte vraagt:
Neem nu eindelijk wat ontspanningstijd
anders kunt ge het straks
alleen nog in de eeuwigheid.

Vogeltje

Was ik een vogeltje in het riet,
dan zong ik voor jou een aardig lied
om te verdrijven al je verdriet.
Al duurde mijn lied maar 'ne meniet'
al duurde het maar een seconde,
't is je van harte gejongd,
dat is voor ieder mensenhart gezond.
Helaas, ik ben geen Sinterklaas,
ik ben geen soort goddelijke baas,
ik ben geen vogel in het riet,
ik ben zelfs geen krekel in het gras,
geen kleuter meer in de klas.

Want straks ben ik een bejaarde man
met soms een beetje wijsheid in een
kan waarmee ik jullie nu, symbolisch
dan, wil begieten
in de hoop dat je van dit versje
nog lang mag genieten.
Dat je later
mag dansen en zingen
en vooral blij mag zijn
met doodgewone dingen.
Want wanneer je kan leven
en blij zijn met een lentedag,
dan wordt het schoner, elke dag.

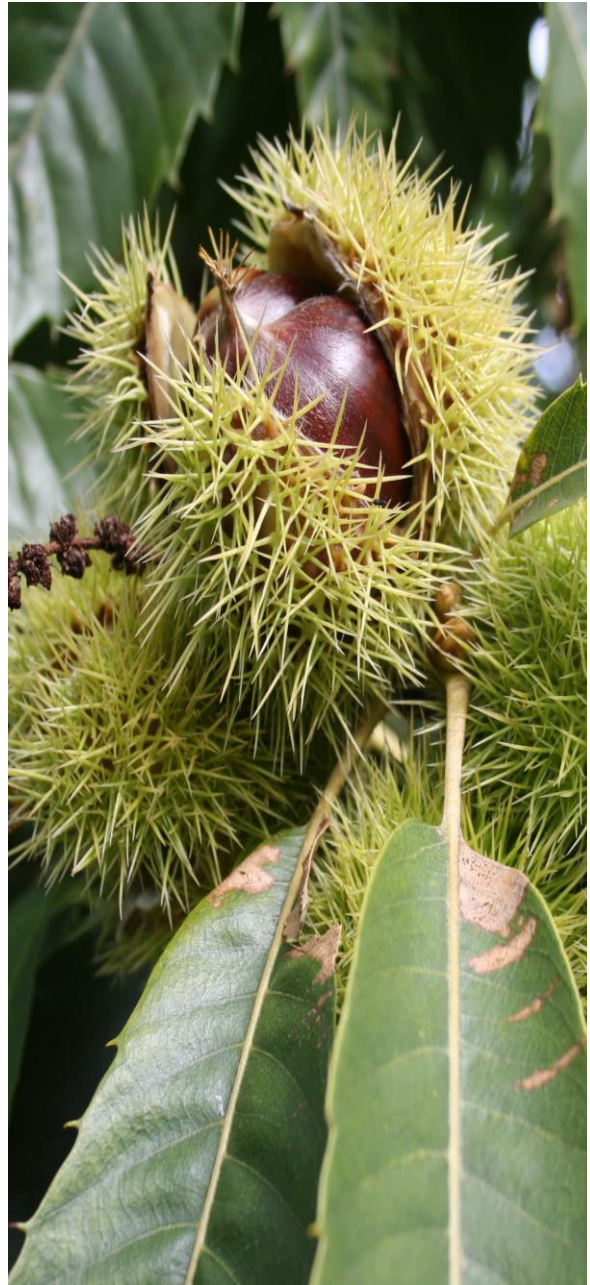
Oktober

Vruchten van kastanjelaren
vallen open in de laan,
waar reeds gele najaarsblaren
in de regendrop vergaan.

En de laatste rozen sterven
in een tuin vol geurigheid,
waar oktober al zijn verven
kleurig heeft ten toon gespreid.

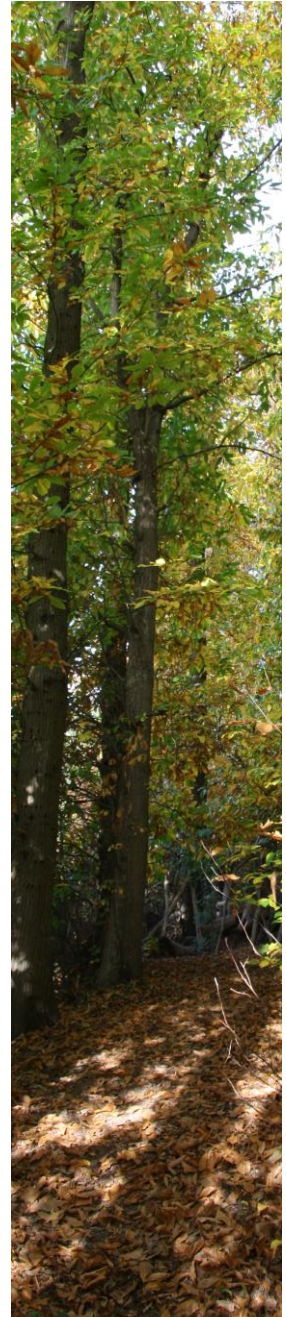
Kom mijn rille ziel doordringen,
zegetrots van vrucht en zaad,
die op alle stille dingen
van de herfst te lezen staat.

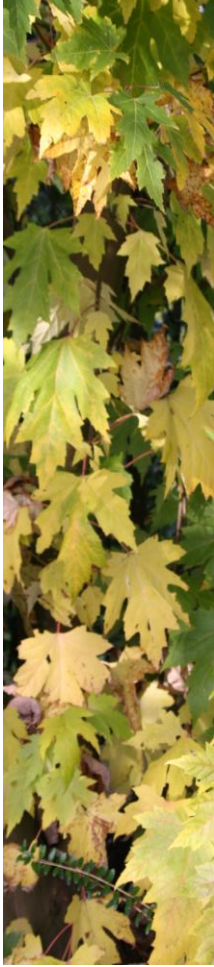
Wie langs vreedzaam stille dagen
't doelwit van een leven won,
kan het zwakke licht verdragen
van oktober's avondzon.

Zondagmorgen

Ik luisterde,
't was alsof de stilte van de nacht het nog eens fluisterde.
De klok sloeg vier,
de deur naar een nieuwe morgen stond op een kier.
Amper had het daglicht me geraakt
of ik was ontwaakt.
Ik keek naar buiten,
ik had mijn vreugde willen uiten
want ik hoorde de vogeltjes fluiten.
Hoe konden zij dat weten,
ze waren het blijkbaar niet vergeten.
Of was het God die hen schiep
die het hen juist nog eens riep:
Ja 't is zondagmorgen
eindelijk een dag zonder zorgen.
Met zachte schreden kom ik naar beneden.
Ik geniet al van het heden,
dat heeft zijn reden
want zondagmorgen is een dag met kleur,
weg met de dagelijkse sleur!
Niemand aan de deur, dus heb ik een goed humeur.
Moreel voel ik me sterk, geen enkel verplichting aan het werk.
Toch ga ik op zondag al eens in gedachten naar de kerk,
dat beschouw ik nog steeds een beetje als mijn werk.
Wellicht omdat mijn opvoeding zo was gericht,
want ik weet nog goed wat mijn moeder zei,
het maakt me nu nog blij:

“Niets of niemand zal u op zondag echt verblijden
wanneer ge hoe dan ook niet eerst uw godsdienst zult belijden”.

’t Was me vaak onbehaagd,
maar wanneer ik ter kerke ging heb ik het me toch nooit
beklaagd.

Want het mooiste dat ik voel, is hetgeen ik niet zie.
Ik ervaarde dat telkens weer tijdens de viering van de eucharistie.
Al snap ik zo weinig van die ondoorgroondelijke theologie.

Ik laadde er me altijd met fatsoen
of ten minste met het voornemen om het steeds beter te doen.
Kwam ik weer naar buiten, had ik weer mijn vreugde willen uiten,
want ik hoorde weer de vogeltjes fluiten.

Maar dan kijk ik soms rond mij
en dan zie ik nog zo weinig mensen vrolijk of echt blij.
Staan we dan echt op de rand van een ontredde maatschappij?

Wat men zegt, wordt weerlegd,
wat men doet, vindt men niet goed,
van wat men kan, houdt men meestal ook al niet van.
Gelukkig troost ik me dan met de raad van een oude, wijze man:
doe wel en zie niet om, wat het ook worde,
op ‘t einde komt het allemaal in orde.

Het zijn vaak terugkerende thema’s in de gedichten van Fons: vertwijfeling, hoop, liefde voor de natuur, onvoorwaardelijke religiositeit, maar ook onwennigheid tegenover het ‘grote mysterie’. Dat hij ook een hechte band had met zijn moeder, blijkt uit de vele verzen die hij aan haar opdroeg. Zoals het volgende gedicht dat Fons schreef bij het overlijden van moeder Marieke.

Moeder

O, moeder met uw goedheid
onbegrensd
had gij het ook zo gewenst?
Al wat God heeft gewild,
hebt ge aanvaard
uw laatste kruimeltje levenskracht
had ge gespaard
tot de 18^e november, de dag dat
vader zou zijn verjaard

Op deze kille novembermorgen,
toen niemand van ons het had verwacht
verliet gij ons plots,
op weg naar de eeuwige nacht.
Maar gesteund door uw diep geloof,
met uw ogen naar de hemel gericht
zoekend naar 't eeuwig licht
viel uw schoon levensboek dicht.

Och moeder toch, hoort ge mij nog?
Voor de laatste keer werd gij geëerd
met woorden die ik 't liefst van al hoorde
omdat gij ze mij zelf hebt geleerd.
Bedankt moeder, gij schonkt mij alles
in de jaren 'dèteg'
al vroor het koud en 'gètteg',
toch was het altijd 'prettég'.

Zo gezellig
rond de goeie oude Leuvense stoof,
toen ge mij zoveel
levenswijsheid voorspelde
en zo schoon vertelde
over uw verleden, kinderjaren
en diep geloof.

Moeder,
vandaag sta ik te huilen bij uw graf,
maar mijn humor
neemt niemand me af.
Want, net zoals een vogeltje in het riet
zing ik morgen al misschien,
voor u een lied
om te verdrijven mijn verdriet.

Moeder, uw laatste woorden
verzachten mijn leed.
'k Zal bidden dat ik ze nooit vergeet,
stervend op uw bed,
zeidt gij tegen uw kamergenoten
Ludwine en Jaennette:
"Ge moetj mè nemme dekken"
want ik gon vergoed vertrekken
en doba,
aske leest vé ons Lievraa,
kraëgte ge toch ginne kaa".

Spiegeltje

Spiegeltje aan de wand,
wat ben ik op u gebrand,
al ben ik maar een doodgewone klant
aan de andere kant.
Toch zoek ik graag met u verband
want, bij u ben ik tenminste sant
in eigen land.

Spiegeltje aan de wand,
'k beschouw u
als een wonderbaar ding,
omdat gij tenminste licht
wanneer ik zing.

Omdat gij zelf huilt
om mijn verdriet.
Trouwens gij zijt vaak
de enige die het weet,
de enige die het ziet.

Spiegeltje, tot morgen
graag houd ik u
een geheimpje verborgen.
'k Zal het u ooit komen fluisteren,
want 'k ben zeker,
gij hebt altijd tijd om te luisteren.

Mijmering

“Wat is het leven ?” vroeg ik.

“Een droom” zei de vlinder
en fladderde van bloem naar bloem.

“Ontwikkeling” zei de roos
en vouwde haar blaadjes open.

“Niets dan arbeid” zei de mier
en sleepte een lange strohalm weg.

“Afwisselend” zei de bij
en droeg de honing naar haar koningin.

“Strijd in het donker” zei de mol
en dook weer onder de grond.

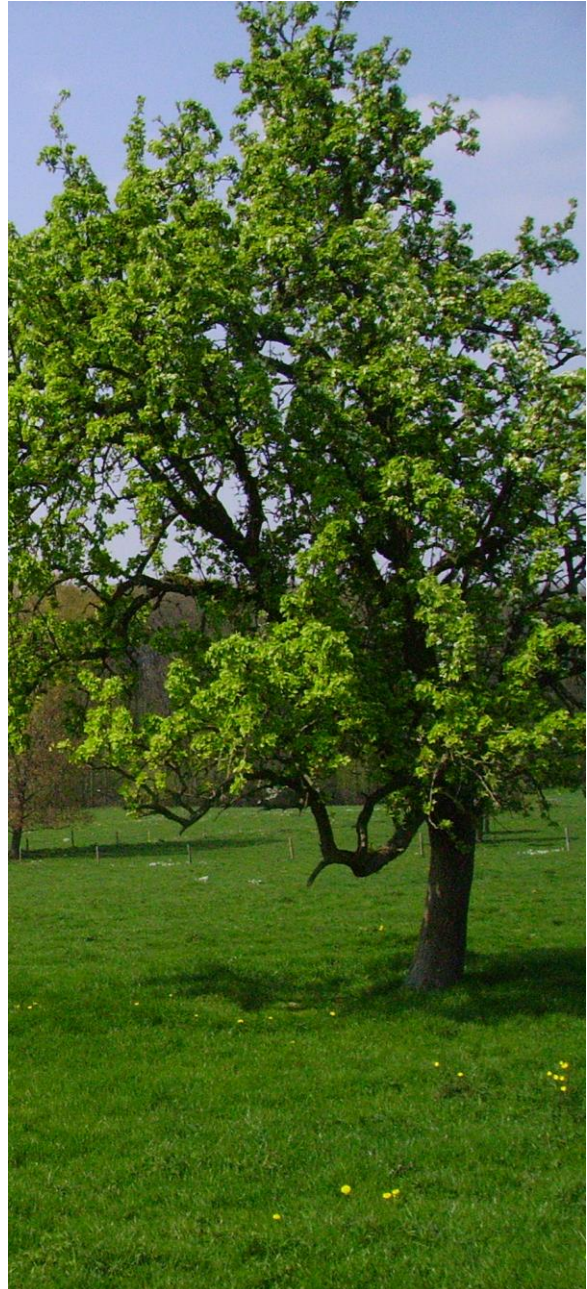
“Tranen” zei de regen
en trok verder naar de zee.

“Worsteling om vrijheid”
zeiden de golven
en beukten tegen de rotsen.

“Naar boven streven” zei de adelaar
en vloog de heldere lucht in.

“Bukken voor een hogere macht”
zei de kromgetrokken wilg.
“Je kans benutten als anderen slapen”
krijste de uil.

“Steeds opnieuw beginnen”
zei de door het leven geteisterde mens.

Autobiografie

Beste mensen, in 1939 ben ek ik geboren,
toen was er nog geen pil anders was ik misschien ook verloren,
maar nu kwam ik er gelukkig op 1 januari,
en naar t skijnt kon ik direkt piepen gelijk as ne kanarie.
Mo in februari kon ik al zingen zoals Corsari,
en kwam ik al direct naar 't schijnt in de penarie.
Daarom kom ik nu gewoon proberen
om u een betje te amuseren .

Ik ben gewoon de zoon van een boerken,
in 1939 ben e 'k ik geboren op een klein koerken,
mijn moeder was een doodgewoon maar eenvoudige brave vraa,
en ze zette ma op de wereld als jongste van draa,
en daarom ben ik nog altijd blaa,
want d'ander twee moeste nonde draa,
vere ma kappen in de para,
beinst dat ik mocht spelen op de waa,
onder ne jaak rabel,
vraagt het maar aan onze Marcel,
dane weet dat ook nog wel.
En onzen osjte,
da was de kwosjte,
en onze Harie moest helpen dorsen in de skie,
binst dat ik mocht spelen met de poes van tante Marie.
Ach, moe !!! waar is de tijd naartoe?
Van rond de leuvense stoof,
wa da ge me zoveel voorspelde en ook zoveel vertelde.
Meestal ging het dan over ee eigen kinderjaren,
en ook over ee diep geloof.

Moeder, ze leerde me werken op 't land,
meestal vond ek het ambetant,
maar vantaëd was het derna dan ook nog plezant,
want we mochten ne kie mee,
no de Belle no de mèt,
en da beleefde we noch de mieste pret.
Als we mee mochten hielden wij ons braaf en stijf,
dan kregen we ne crème van vijf,
anders was 't nond djée
maar een toeterke van twée.
Ach moe wou is den tijd naartoe,
Ge llerde mè kweken men legumen,
En al was ekik ginne slummen,
Ik strijk toch zelf mèn ummen,
Ik hou enorm van de natuur
en da s ook nie duur,
want in mennen hof tussen klooitjes fijn en grof,
da vind ik 't leven nog altijd tof.
Bij de eenvoud van de kip en de rest van een konijn
dan vul ik mèn bobijn.
Daar toen, vertrok mennen trein, tussen de grot en de woestijn.
Menschen, ik ben innerlijk blij,
want ik eet graag menne zelf gekweekte prei,
en an menne selder,
dan denk ik nog altijd helder.
En van menne spinozje
Dovan emmek weer ewa korrozje
Zoewel onder as boven de sozje.

Epiloog

Het leven van Fons Straetmans was meer dan gevuld. Er was natuurlijk de drukke kapperszaak. Het was voor Fons een hele hulp dat zijn vrouw daar ook een groot deel van het werk op zich kon nemen. Maar daarnaast zat Fons ook voortdurend te broeden op allerlei fratsen en dat maakte het vaak dubbel druk. Waarschijnlijk voor Huberte soms té druk. Op dat gebied was er een heel groot verschil tussen hen beiden. Waar ze beiden dan wel heel trots op waren (en zijn) is hun zoon, Lieven. Ook met hem gingen we een praatje slaan. Nu ja, een praatje. Het werd een gezellig gesprek van een hele avond.

Lieven

“Ik heb rondom mij nooit anders gezien dan de kapperszaak. Toen het ogenblik gekomen was om een studierichting te kiezen, dacht ik eraan om garagist te worden. Ik was op dat ogenblik verzot op brommers en zo en ik dacht dat het prettig zou zijn als ik hele dag aan motoren zou mogen prutsen.

Maar om garagist te worden moet je eerst mechanica studeren en de praktijklessen in het eerste jaar bestonden hoofdzakelijk uit het urenlang vijlen van blokken ijzer. Dat hing me zo de keel uit dat ik vijl en passer gauw liet varen en resoluut voor het kappersvak koos. Misschien heb ik daar in het begin ook wel eens een kam weggegooid en me afgevraagd of ik niet beter een ander ambacht als slager of bakker zou kiezen. Maar die opwelling was van korte duur en naarmate vorderingen maakte. Groeide de zekerheid dat dit echt wel mijn richting was. Ik studeerde aan het Agneessens Instituut in Brussel. Ik denk dat dit ongeveer de beste plaats is om een kappersopleiding te volgen. Ik heb het me in elk geval nooit beklagd.

’s Zondags was er voor mij ook altijd de Chiro. Ik heb me daar aan de Varing altijd goed geamuseerd. Bovendien was er af en toe wel eens een gezamenlijke activiteit met de meisjes. En daar liep heel charmant volk bij.

Zoals dat gebruikelijk was, werd er na de Chiroactiviteiten nog even ‘nagepraat’ in het onvergelykbare café van Lowieken. Ik was goed zeventien en Doris nauwelijks zestien, toen we af en toe wat meer deden dan de voorbije namiddag evalueren. Onze jeugdige leeftijd heeft mijn brave schoonmoeder in spé destijds slapeloze nachten bezorgd. Maar ik had een formidabel lief én een model waarop ik mijn kunsten kon uitoefenen!”

En de kunsten van Lieven werden opgemerkt op school. Het was duidelijk dat deze jonge kerel thuis al heel wat had ‘gepikt’ met zijn ogen en dat hij bovendien overliep van talent.

Toen hij zijn diploma op zak had, werkte hij korte tijd mee in het salon van zijn ouders. Er moest echter ook nog legerdienst worden vervuld. Maar verloren was dat jaar niet, Lieven mocht daar gewoon zijn vak uitoefenen. Dit keer waren het geen knappe dames die hij onder zijn schaar kreeg, maar stoere kerels met zware Rock & Roll-kniif, die door hun sergeant eerst en vooral naar de kapper werden gestuurd. Al spoedig ondervond Lieven dat het enorm werd geapprecieerd door deze stoere bonken, wanneer hij hun lokken niet al te veel inkortte.

Sommigen waren hier zo blij om dat zij hem al eens een briefje van honderd toestopten. Zoiets verspreid zich gauw als een lopend vuurtje

Vier Straetmansen op een rij: Fons, Lieven, Lucas en Anton

Alle kerels die toch wat meer dons op hun hoofd wilden bewaren, kwamen naar Lieven en hadden daar ook een fooi voor over. Lieven blij dat hij zijn vak verder kon uitoefenen én ... dat er een stuiver bovenop de soldij kwam.

Na de vaderlandse plicht begon het echte leven. Hij werd langs verschillende kanten wat aangepord om met zijn talent te woekeren en mee te doen aan wedstrijden. Dat heeft hij dan zo'n vijf jaar gedaan met bijzonder fraai resultaat! Niet elke kapper kan zich Belgisch kampioen noemen en er zijn er weinig die uit Budapest kunnen huiswaarts keren met de titel van vicewereldkampioen. Toen hij een jaar later in Parijs ook nog de 'Rose d' Or won', was zijn reputatie al meteen gevestigd. Voor iemand die een zelfstandige zaak wil uitbouwen zijn dit niet te versmaden adelsbrieven.

Toen aan de Pamelse Klei 'het huis van Canitus Fieremans' (nu Pamel's Koffiehuis) vrij kwam, zijn Doris en Lieven hals over kop getrouwd om daar hun zaak te kunnen opstarten. Het succes was meteen een feit. Veeleisende klanten kwamen van heinde en verre, keerden tevreden naar en vertelden het verder. Hun kapsalon werd een begrip

Toen bouwden Doris en Lieven zich een stijlvolle woning aan de Omer De Vidtslaan waar ze hun klanten in de beste omstandigheden konden verzorgen.

Toch maakten zij af en toe wat tijd om de demografie een impuls te geven.

“Wij hebben twee zonen Tom en Anton. Het is merkwaardig om het spel van de genen gade te slaan. Doris is eerder een wiskundig-wetenschappelijk type, maar met een groot hart voor de fiets, ik ben, net als mijn vader eerder een man van het woord, maar ook met een passie voor de tweewieler. Onze zoon Lucas heeft ook een uitgesproken taalgevoel (heeft ooit al een prijswinnend artikel geschreven) terwijl Anton een behoorlijk fietser is”.

Dat laatste kunnen we aantonen met de foto hiernaast, waarop de jongste Straetmans, net als zijn grootvader met de bloemen mag zwaaien op het hoogste schavotje.

Wanneer je in de buurt een koppel lustig op een tandem ziet rondtoeren, dan kun je er van op aan dat het Doris en Lieven zijn. Een bewijs te meer dat zij na al die jaren permanent samen op het werk, nog steeds zeer goed met elkaar kunnen opschieten.

Vader Fons is niet weinig fier dat zijn zoon zijn zaak zo succesrijk kon uitbouwen, maar minstens even trots is hij op het feit dat Lieven zo’n fijn gezin heeft. Zo heeft de cirkel zich stilaan gesloten. Fons knipte nog wat om zijn dagen te vullen, haalde bij schaarser wordende gelegenheden zijn rijdend circus nog eens uit de garage en bleef zijn conditie verzorgen door regelmatig een tochtie te doen met de fiets.

Opnieuw tegen het asfalt

Donderdag 16 juli 2016. Eigenlijk was het ook een zondag, niet alleen omdat een vriendelijk zonnetje zorgde voor een zalige 26°, maar ook omdat er hier en daar een Belg is die dan de nationale feestdag viert. Fons merkte het terwijl hij door Lennik fietste en hier en daar aan een gevel de ‘tricolor’ zag wapperen. Zoals zo vaak had hij er weer een deugddoende fietstocht opzitten. Niet meer met zijn klassieke koersfiets zoals vroeger. Op zijn 78ste mag een mens zich wel een elektrische fiets permitteren vond hij. Hij kwam blijgezind de Breynaertstraat afgereden om aan ‘het bronnetje’ de Assesteenweg over te steken. Nog even langs Eizeringen en hij was thuis. Maar zo’n elektrisch machien heeft kracht op overschot en soms doet het dingen die je niet meteen onder controle hebt. Zo is het op het ogenblik dat Fons de steenweg wou kruisen iets mis gegaan. Wat er precies gebeurde kan Fons zich niet meer herinneren. In een flits zag hij de naderende kleine Peugeot en als in een vertraagde film zag hij zich weer tegen het asfalt smakken. Een fractie van een seconde was er heel even weer het beeld van zijn ongeval in

contact van hoofd op harde steen. En dan even niets meer.

Enkele minuten later kreeg Lieven een telefonische oproep. Hij haastte zich naar de onbarmhartige plek en herinnert zich vooral de grote plas bloed. De schrik sloeg hem om het hart. Zijn vader was naar het ziekenhuis van Aalst gevoerd en toen Lieven daar aankwam, zat Fons al flink recht en sprak hij al van naar huis te gaan. Maar toen hoorde hij de diagnose: schedelbreuk en een gebroken pols. Een hele week heeft hij op intensieve zorg gelegen voor hij naar een gewone kamer mocht. Hij was voor revalidatie opgenomen in het Ninoofse filiaal van het Aalsterse ziekenhuis. Maar voor een mans zoals Fons is stil in een bed liggen en kijken naar het druppelen van je infuus geen pretje. De verzorgens konden hem maar niet aanhet verstand brengen dat hij nog een tijdje zou moeten blijven om op krachten te komen.

Toen kreeg Lieven een oproep van het ziekenhuis. De eerste seconde doet zoiets raar. Maar toen vroeg men: “Mijnheer Straetmans, waar is uw vader?”.

Lieven antwoordde dat hij ervan uitging dat hij bij hen in het ziekenhuis was. Meteen groot alarm, de zoektocht begon. Wat bleek: Fons had zijn infuus in de hand genomen en was het gewoon afgestapt.

Het heeft nog een tijdje geduurd voor onze makker er weer helemaal bovenop was, maar we kunnen nu wel zeggen dat de goeie ouwe Fons weer onder ons is. Zijn rijmmachine werkt weer op volle toeren en hij is zielsgelukkig wanneer je met hem afsprekt in zijn zogenaamde 'buitenverblijf'.

Het kleine paradijs

Waar vroeger het huis van Meireken en Marieke stond, begint te Poelkeveldstraat zich naar de hoogte van Berchem te hijsen. De milde meimaand van 2018 voedt rijkelijk de glooiende velden. Uitbundig groen tooit de fruitbomen die zich verheffen tussen de dichte huizenrijen. Rechts piekt de Pamelse kerktoeren boven de kruinen van de Perenbos, links rollen zich de dorpen uit tot ze hoog aan de Brakelse horizon nevelig overgaan in de lentelucht. Vóór ons ontplooit zich een malse weide. Tegen de straatkant laven koeien zich aan troebel water in

Fons en ik staan het vredige tafereel even gade te slaan. Dan leidt hij mij zijn kleine paradijs binnen. Een perceel grond aan de overkant van de weg, dat vroeger ook al hoorde bij het geleeg van de Straetmanssen, strekt zich uit tot waar Poelk grenst aan Meerbeke. In welke richting je ook kijkt, toont het Pajottenland zich op zijn mooist. Hier ligt geen effen dagwand land. Het deint en glooit hier, laat diepe voren trekken door eeuwenoude beken. Hier zijn geen woorden nodig, uitleg is overbodig. Al rukt de bebouwing dreigend op langs de smalle straat, voorlopig heeft hier de natuur nog de bovenhand.

“Hier sta ik dikwijls te kijken naar de wereld” zegt Fons, terwijl hij leunt tegen het ijzeren hek dat zijn terrein afsluit. Alles overpeinzen, de zaken eens op een rijtje zetten. waar ben ik mee bezig, wat kan ik nog doen. Al van in het jaar 1963 heb ik mijn vak uitgeoefend. Ik heb het einde altijd uitgesteld. Mijn salon staat er en het zou toch zonde zijn om er niets meer mee te doen? In de voormiddag komt er af en toe een klant en op zaterdagvoormiddag zijn er ook wel enkele dames die het gewoon zijn om bij mij hun haar te laten doen. Maar, misschien nu, met Nieuwjaar... Al denk ik vaak aan de woorden van Dirk Tieleman: “Als ge met pensioen gaat, gaat ge een beetje dood...”

Dan kijkt Fons weer naar de straat veegt
de weemoed weg uit zijn gedachten. Met
een schalkse glimlach verhaalt hij hoe hij
hier toevallige passanten regelmatig met
zijn rijmelarijen verrast:

*“Als ik hier buiten in mijn tuin zit te
werken en er komen wandelaars voorbij
die me niet kennen, dan begin ik:*

Ja menieër, ik ben ginne slimmen
Mo ik kweek ie zelf men legimmen
Ik ben trots op menne prei
En da mokt mè kinderlijk blij.
Va mènne selder denk ik helder
Va menne salooë voel ek ma tooë
A madammeken,
ga zetj nog e skeun masken,
Ik wil van a ne foto op mè kasken
Ik zo der me boffen,
ik zo der me stoeffen
Ik zo em ni wasken
want de’k em moest loute vall’n
Aë bous zo mè verwaët’n van de
small’n
Domee bewour ek mè fatsoen
en gevek a op deze monjdagnoen
seves liever nog ne zoen
Gelèk as in ‘den tijd van toen’.
Want g’ etj mè verbaasd,
g’ etj mè verrukt,

In het tuintje van mijn fantasieën
val ik morgen voor u op mijn knieën
Want ik heb u ergens
als een roosje geplukt
En wanneer het hart
iets in bewaring heeft,
Dan blijven die beelden
een heel leven ongeschonden
Uw eerste glimlach
heb ik reeds zo vaak herhaald
Wel duizend maal opnieuw gevonden
Want gij lijkt op mijn eerste meisje
Mijn eerste meisje had ook een bloes
met wel veertig knopen
Toen ik wou vrijen met dat wicht,
wou ik die veertig knopen open
Maar toen hare pa er kwam, bleven die
veertig knopen allemaal dicht
Anders vloog ze toch als een vogeltje
schichtig uit mijn armen
Dan zat ik daar met mijn cola
met mijn fruit met mijn pruts, doch
Al dat knoopjes knopen
heeft zo zijn charme,
ik had ze niet willen ruilen voor een
rits, trouwens, wat heeft men nu aan
een rits, dat duurt maar een flits
Ik kan veel beter rijden met een fiets
dan voel ik misschien
nog iets aan mijn eigen rits”.

Het komt er in één geut uitgerold. Ik lig dubbel. Maar het volgende ogenblik is Fons plots weer ernstig. Hij kijkt naar de grote, pronkerige villa aan de overkant van de straat, waar ooit zijn geboortehuis stond.

“Mijn moeder heeft er tot het einde van haar leven kunnen wonen, maar nu is het ouders huis is afgebroken. Ik heb er bijzonder veel spijt van dat we dat verkocht hebben. Nu woont er iemand die met niemand contact zoekt. Met het huis is ook mijn herinnering afgebroken”.

Tegen de straat aan heeft Fons zijn groentetuin aangelegd waar alle mogelijke gewassen zijn aangeplant. Een eerste schuurtje doet dienst als werkplaats waar alaaam ligt om gebroken spadestelen of schoffels te herstellen. Daarachter, belommerd door een kloeke kerselaar en een oude Datjespruimelaar, houdt een merkwaardig bouwsel zich overeind. Opgetrokken met materiaal dat geduldig uit alle mogelijke restanten werd verzameld, staat het ‘buitenverblijf’ van Fons. Wanneer hij de deur opent, kijk ik vol verbazing om me heen. In dit ogenschijnlijk primitief bouwsel, heeft

De wanden zijn keurig afgezet met vurenhout, het plafond met witte tegels. Tussen felgroene gordijnen biedt het venster uitzicht op de heuvel van Berchem. Een grote, divan vult met zijn versleten simililederen kussens, bijna een hele wand. Drie stoelen flankeren een tafel met een ‘twalsireke’. Een koelkast en een biezen zetel vervolledigen het meubilair. Maar prominent staat in dit knusse plaatsje een prachtige Leuvense stoof te pronken. Op de bakstenen schouw een grote spiegel met vergulde lijst. Op het schouwblad een kadertje met vergeelde foto’s, een vernikkeld kruisbeeld en een Delftse vaas. En toch is het een plaasteren Madonna die de aandacht trekt. In haar fel witte mantel en omgord met een blauwe gordel, kijkt zij devoot naar de blanke tegels van het

“Hier kom ik tot rust” hoor ik Fons zeggen. Terwijl we plaats nemen aan de tafel, begint Fons te vertellen. Over het plezier dat hij beleeft met het telen van de groenten, het verzorgen van zijn tuin en nog het meest van het wegschenken van zijn oogst. En zoals dat vaker gebeurt wanneer je met hem aan de praat geraakt, gaat zijn proza ongemerkt over in een gedicht.

Wat is dit toch een merkwaardige man. Alhoewel hij menig vers aanvangt met haast verontschuldigende bewoordingen waarin hij het heeft over zijn zogenaamd ‘klein verstand’, volgt er een vloed van mooie beelden, subtiële beschrijvingen, weliswaar met eenvoudige woorden, maar zo raak en zo treffend dat ze voor mij even waardevol zijn als klassieke sonnetten. Hij citeert zijn teksten zonder haperen, minutenlang. De tachtig jaren hebben zijn geheugen niet aangetast.

Wanneer ik bedenk hoe ik me eindeloos moet inspannen om enkele strofen te memoriseren, dan voel ik me klein tegenover deze, door zichzelf uitgeroepen ‘simpele geest’. Dan groeit mijn bewondering voor deze knappe, wijze mens.

Tegelijk moet ik dan denken aan sommige verwaande zielen die zich schamper uitlaten over de gedichten van Fons. Zij dolen! Zij zouden Ivo Van Strijtems magistrale boek moeten lezen ‘Iedereen dichter’. Als zij dit met open geest willen doornemen, zullen zij misschien ook tot het inzicht komen, dat Fons Straetmans woorden kan schikken tot zinvolle verzen die iedereen kunnen beroeren en

De grote stormen van het leven zijn overgewaaid. Ambitie werd gelatenheid, prestatiedrang werd berusting. Waar vroeger in zijn hoofd plannen groeiden om de gekste apparaten te maken waarmee hij zijn acrobatenstreken en clownerieën zou uithalen, daar zoeken zich nu, meer dan ooit, de verzen een uitweg.

Fons beseft dat sommige vaag gekoesterde verwachtingen waarschijnlijk nooit meer zullen worden ingelost. Deze vaststelling maakt hem niet opstandig, al voelt het nog meer dat gevoel dat tegelijk heelt en pijn doet, het gevoel dat heimwee heet en opwelt in

Er werd de voorbije jaren ook af en toe geschuurd aan zijn sterke gestel, het ongeval in '16 en het gewicht van de jaren liet sporen na. En toch...

Toch denk ik dat het spelen met woorden nooit zal overgaan, dat Fons zal blijven zoeken om het onzegbare te zeggen en het rijmend op te sluiten in een zeepbel. Dat is de vreugde die men de dichter niet kan ontnemen, ook al weet hij dat zijn broze vers al na een ogenblik uiteen kan spatten op de grond of mooier nog, hoog in de lucht verdwijnen.

Walter Evenepoel, najaar 2018

FONS

Tachtig jaar herinneringen

Op 1 januari 1939 werd **Alfons Straetmans** geboren. Tachtig jaar later kent heel Pamel en bij uitbreiding het Pajottenland (en heel Vlaanderen) hem als Fons, de rijmende kapper-coureur, die waar hij ook komt, mensen plezier doet beleven. Zowaar een uitzonderlijke gave in deze bewogen tijden. Zijn hele leven is gekenmerkt door eenvoud en zachtmoedigheid én de uitzonderlijke gave om met simpele woorden het hart van de mensen te raken. Met zijn buitengewoon rijmtalent en zijn acrobatieën wist hij ook de aandacht te trekken van coryfeeën uit de artistieke- en amusementswereld. In dit boekje halen we herinneringen op aan deze merkwaardige Pajot die in zich de glorie van een ster draagt en de tragiek van de clown, het onvoorwaardelijke optimisme en de altijd aanwezige melancholie.

Auteur van deze biografie is **Walter Evenepoel**. In zijn beeldrijke vertelstijl schetst hij in kleurrijke anekdotes en getuigenissen een warm beeld van zijn unieke dorpsgenoot.

Naast de verhalen en de talrijke foto's is ook een bloemlezing opgenomen van de meest beklijvende verzen die Fons in die tachtig jaar aan het papier heeft toevertrouwd.

ERFGOED RAUSA